

2018

Strategia Rozwoju Gminy Spiczyn na lata 2018 – 2023.

Wróblewski Michał Doradztwo
30.11.2018

STRATEGIA Rozwoju Gminy Spiczyn na lata 2018-2023

została przyjęta uchwałą Nr VI/41/2019

Rady Gminy Spiczyn

z dnia 11 kwietnia 2019 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn na lata 2018-2023

Spiczyn, listopad 2018

Eksperci uczestniczący w opracowaniu Strategii:

WRÓBLEWSKI MICHAŁ

PIOTR JANCZAREK

Opracowanie:

Wróblewski Michał Doradztwo

Zamawiający:

GMINA SPICZYN

Wykonawca:

Wróblewski Michał Doradztwo

PUBLIKACJA BEZPŁATNA

Wydawnictwo

Kraśnik 2018

Prace nad Strategią Rozwoju Gminy Spiczyn na lata 2018-2023 prowadzone były przy ścisłej współpracy z pracownikami Urzędu Gminy Spiczyn i jednostek organizacyjnych oraz uwzględniają wszystkie wyniki konsultacji społecznych.

SPIS TREŚCI

WSTĘP	5
I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA	7
1. Istota powstania Strategii	7
2. Metodologia prac nad Strategią	8
3. Struktura dokumentu	11
4. Wnioski z analizy sytuacji społeczno-gospodarczej	12
4.1. Uwarunkowania przestrzenne i infrastrukturalne	12
4.2. Uwarunkowania gospodarcze i finansowe.....	13
4.3. Uwarunkowania społeczne	15
4.4. Uwarunkowania środowiskowe	16
5. Wnioski z przeprowadzonego badania ankietowego i konsultacji społecznych	18
II. CZĘŚĆ STRATEGICZNA	20
1. Analiza SWOT	20
2. Kierunki rozwoju Gminy Spiczyn	24
2.1. Wizja i misja rozwoju Gminy Spiczyn.....	24
2.2. Obszary wzrostu i obszary problemowe wymagające restrukturyzacji i rewitalizacji	26
2.3. Obszary priorytetowe, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań	29
2.4. Zadania polegające na poprawie sytuacji na danym obszarze	38
2.5. Zgodność celów Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn z celami dokumentów wspólnotowych, krajowych i wojewódzkich o charakterze strategicznym	46
2.5. Źródła finansowania zadań planowanych do realizacji w ramach Strategii	61
2.6. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	62
III. CZĘŚĆ WDROŻENIOWA	63
1. Wdrażanie, ewaluacja i monitoring Strategii	66
2. Wskaźniki realizacji Strategii	66
PODSUMOWANIE	75
Spis tabel i rysunków	77

WSTĘP

Rozwój społeczno-gospodarczy każdej jednostki terytorialnej wymaga właściwego planowania działań, uwzględniającego odpowiednio zdefiniowane problemy oraz hierarchię działań pod względem ich efektywności i stopnia akceptacji społecznej.

Zarządzanie gminą związane jest z podejmowaniem szeregu działań i decyzji ważnych dla lokalnej społeczności. Aby efektywnie zarządzać gminą potrzebny jest wieloletni plan działań, który będzie wskazywać perspektywiczne kierunki rozwoju danej jednostki samorządu terytorialnego.

Głównym celem tworzenia dokumentu strategicznego, jest zdiagnozowanie priorytetowych obszarów, celów i kierunków rozwoju zmierzających do rozwoju społeczno-gospodarczego.

Strategia Rozwoju Gminy Spiczyn na lata 2018-2023 to wieloletni plan działania, określający strategiczne cele rozwoju Gminy Spiczyn i zawierający takie kierunki oraz działania (projekty inwestycyjne i społeczne), które są niezbędne do realizacji przyjętych założeń strategicznych.

Opracowana Strategia Rozwoju Gminy Spiczyn pokazuje najbardziej efektywne działania gwarantujące dynamiczny rozwój całego obszaru gminy, tworzenie dogodnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości oraz powstawania nowych inicjatyw gospodarczych i społecznych.

Podstawą realizacji Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn jest założenie maksymalnego wykorzystania szeroko rozumianych wewnętrznych zasobów przestrzennych, infrastrukturalnych, gospodarczych, społecznych i środowiskowych, w tym potencjału miejscowych podmiotów gospodarczych. Dokument ten oparty jest o dokładną inwentaryzację istniejących zasobów Gminy Spiczyn i walorów jej lokalizacji.

Strategia Rozwoju Gminy Spiczyn na lata 2018-2023 definiuje również kierunki procesu przemian przestrzennych, infrastrukturalnych, gospodarczych, społecznych i środowiskowych na terenie Gminy przyczyniające się do poprawy jakości życia mieszkańców, stanu środowiska naturalnego i kulturowego, przywrócenia ładu przestrzennego oraz do ożywienia gospodarczego (stworzenie mechanizmu zachęt do rozwoju rolnictwa, przedsiębiorczości i inwestowania na terenie Gminy), a także odbudowy i rozwoju więzi społecznych.

Reasumując celem opracowania i wdrażania strategii jest wzrost gospodarczy i społeczny Gminy Spiczyn. Może być on osiągnięty przez rozwijanie nowych form działalności gospodarczej, rozwój infrastruktury technicznej i społecznej, z uwzględnieniem zagadnień ochrony stanu środowiska naturalnego i zrównoważonego rozwoju gospodarczo-społecznego, zwiększenie potencjału turystycznego i kulturalnego.

Strategia Rozwoju Gminy Spiczyn jest tworzona po to, by ukierunkować opisane wyżej przemiany. Świadoma i planowa realizacja zadań i projektów opisanych w strategii, zaowocuje bardziej efektywnym wykorzystaniem istniejących możliwości. Poszczególne działania maksymalnie wykorzystują efekt synergii i kierunkują korzystne zmiany w rejonie objętym strategią.

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. Istota powstania strategii

Za opracowaniem Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn na lata 2018-2023 przemawiała konieczność stworzenia (przy udziale wszystkich środowisk opiniotwórczych z terenu gminy) nowego, profesjonalnego i długofalowego dokumentu.

Strategia Rozwoju Gminy Spiczyn powstała z inicjatywy władz lokalnych, dostrzegających potrzebę kompleksowego rozwoju Gminy. Jest ona odpowiedzią na nieustannie zmieniające się wewnętrzne i zewnętrzne warunki społeczno-gospodarcze oraz wzrost konkurencyjności otoczenia.

Struktury wewnętrzne Gminy, a także jej bliższe i dalsze otoczenie ulegają ciągłym zmianom. Zmienia się układ czynników, które mogą zostać wykorzystane w jej rozwoju, pojawiają się nowe szanse i nowe zagrożenia. Na rozwój gminy wpływają również nowe czynniki zewnętrzne, zarówno te sprzyjające jak i te, które mają dla niej skutki negatywne. Struktury wewnętrzne gminy też ulegają ciągłym modyfikacjom.

Strategia Rozwoju Gminy Spiczyn składa się z trzech zasadniczych elementów:

- diagnozy stanu istniejącego - opis i analiza zasobów wewnętrznych i otoczenia gminy (wyniki diagnozy znajdują się w załączniku 1 niniejszego dokumentu),
- analizy SWOT - stanowi podsumowanie diagnozy stanu istniejącego,
- strategicznego planu rozwoju - to najważniejsza część strategii, która określa wizję i misję gminy oraz cele strategiczne, cele operacyjne i kierunki działań na rzecz rozwoju gminy.

Strategia ma ułatwić lokalnym władzom podejmowanie decyzji oraz rozwiązywanie problemów natury uwarunkowań przestrzennych, infrastrukturalnych, gospodarczych, społecznych i środowiskowych, jak również racjonalne organizowanie przyszłych działań. Opracowanie tego dokumentu jest konieczne, gdy gmina zamierza ubiegać się o pozabudżetowe środki pomocowe, zarówno te krajowe jak i zagraniczne.

Horyzont czasowy Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn zawiera w sobie horyzont czasowy wykraczający poza obecny okres programowania środków UE (perspektywa finansowa UE na lata 2014-2020), pozwoli to na wykorzystanie szansy jakie daje obecna i przyszła perspektywa finansowa UE, która ma istotny wpływ na kształtowanie działań samorządów terytorialnych, w szczególności w zakresie ich możliwości inwestycyjnych. Kolejnym impulsem przygotowania strategii jest chęć przyspieszenia rozwoju społeczno-gospodarczego miejscowości wchodzących w skład gminy, poprzez podejmowanie nowych wyzwań i konsekwentne realizowanie zaplanowanych działań.

2. Metodologia prac nad Strategią

Podczas prac nad dokumentem przyjęto model partycypacyjno-ekspercki, który zakłada udział przedstawicieli społeczeństwa w opracowaniu dokumentu. Włączenie społeczności lokalnej zostało zrealizowane poprzez organizację spotkań z mieszkańcami gminy oraz badania ankietowe. Metoda partycypacyjno - ekspercka jest najbardziej optymalna dla tego typu opracowań, gdyż łączy wiedzę ze społecznym zaangażowaniem i odpowiada na autentyczne potrzeby. Rola społeczności lokalnej jest niezmiernie istotna na każdym etapie konstruowania strategii rozwoju gminy - od definiowania problemów, barier rozwoju, poprzez wskazywanie potencjałów rozwoju, kierunków działań, sposobów rozwiązywania problemów. W ten sposób wytwarza się integracja społeczeństwa lokalnego wokół wspólnych problemów, interesów i dalekosiężnych celów.

Na opracowanie strategii rozwoju gminy składają się następujące etapy:

- organizacyjny - obejmuje podjęcie decyzji o rozpoczęciu prac nad strategią rozwoju gminy, dokonanie wyboru podmiotu opracowującego dokument oraz określenie metodyki prac,
- diagnostyczny - następuje gromadzenie informacji o gminie i formułowanie raportu o jej stanie, tzw. diagnozy stanu istniejącego (ma ona na celu przedstawienie w syntetyczny sposób najistotniejszych problemów funkcjonowania poszczególnych stref rozwoju gminy, stanowi podstawę dla dalszych prac nad strategią),
- zakończeniem tego etapu jest opracowanie uwarunkowań rozwojowych w drodze tzw. analizy SWOT, czyli syntezy istniejącego stanu rozwoju w czterech kategoriach: silnych stron, słabych stron, szans i zagrożeń,
- planistyczny - obejmuje sformułowanie wizji i misji rozwoju gminy oraz ustalenie struktury celów strategicznych, następnie każdy cel strategiczny zostaje uszczegółowiony poprzez przypisanie mu kilku celów operacyjnych, a każdy cel operacyjny zostaje rozpisany na bardziej szczegółowe kierunki działań,
- upublicznienie projektu strategii - obejmuje konsultacje społeczne projektu strategii przez zebranie wniosków i opinii o projekcie od społeczności lokalnej. Po konsultacjach społecznych dokument zostaje zredagowany i uzupełniony o zasadne wnioski, a następnie zostaje przekazany do uchwalenia przez Radę Gminy.

Przy opracowaniu strategii założono, że powinna być ona zgodna ze schematem „SMART”. Oznacza to, że wyznaczone cele muszą być specyficzne (Specific), mierzalne (Measurable), uzgodnione (Agreed), wykonalne (Real) i określone w czasie (Timed).

W Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn na lata 2018-2023 zdefiniowane zostały następujące cele strategiczne:

CEL STRATEGICZNY 1: FUNKCJONALNA, DOSTĘPNA ORAZ ESTETYCZNA PRZESTRZEŃ PUBLICZNA Z NOWOCZESNĄ I ZMODERNIZOWANĄ INFRASTRUKTURĄ

CEL STRATEGICZNY 2: CZYSTE, ZADBANE I ZASOBNE ŚRODOWISKO NATURALNE

CEL STRATEGICZNY 3: ZINTEGROWANI, AKTYWNI I WYKSZTAŁCENI MIESZKAŃCY

CEL STRATEGICZNY 4: NOWOCZESNA I KONKURENCYJNA GOSPODARKA

Prace nad dokumentem Strategii opierały się na wykorzystaniu szeregu wzajemnie uzupełniających się metod i modeli partycypacyjno-ekspertkich oraz prac analitycznych, takich jak:

- analiza danych zastanych,
- badania społeczne mieszkańców,
- analizy strategiczne,
- spotkania warsztatowe z przedstawicielami instytucji oraz przedsiębiorstwami i organizacjami pozarządowymi.

Strategia powstała w oparciu o dokument „*Diagnoza strategiczna na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn na lata 2018-2023*”, w którym przedstawiono sytuację społeczno-gospodarczą gminy. Po zebraniu i przeanalizowaniu wszystkich danych opracowano Projekt Strategii, który został udostępniony wszystkim zainteresowanym za pośrednictwem strony internetowej Gminy Spiczyn.

Do głównych materiałów źródłowych, stanowiących materiał analityczny i podstawę do opracowania Strategii należały:

- dane Urzędu Gminy Spiczyn,
- dane Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych),
- wnioski z ankiet zebranych podczas konsultacji społecznych oraz uzyskanych drogą elektroniczną,
- wnioski zgłaszane podczas konsultacji społecznych.

Ponadto przy opracowaniu Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn korzystano z danych zawartych w obowiązujących i projektowanych dokumentach strategicznych i planistycznych Gminy, tj.:

- „Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Spiczyn”
- „Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Spiczyn”
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Spiczyn”
- „Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego obowiązujący w Gminie Spiczyn”
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego w Gminie Spiczyn”
- „Strategia Rozwoju Szlaku JIIS”

- „Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020”
- Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Spiczyn na lata 2016 - 2026.

Podstawą wyznaczenia misji, celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań stanowiły także dokumenty określające politykę regionalną i kierunki rozwoju w skali Unii Europejskiej, kraju, województwa lubelskiego i powiatu łączyńskiego, takie jak:

- „Strategia UE Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu”,
- „(Średniookresowa) Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo”,
- „Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie”,
- „Raport „Polska 2030. Wyzwania Rozwojowe”,
- „Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030”,
- „Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020”,
- „Polityka Transportowa Państwa na lata 2006-2025”,
- „Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 roku)”,
- „Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014-2020”,
- „Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego,”
- „Regionalna Strategia Innowacji Województwa Lubelskiego do 2020”,
- „Program Ochrony Środowiska dla Województwa Lubelskiego na lata 2016 - 2019 z perspektywą do roku 2023”,
- „Programu ochrony powietrza dla strefy lubelskiej ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10 z uwzględnieniem pyłu PM2,5”,
- „Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (SRL) na okres programowania PROW 2014 - 2020 Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie „Kraina Wokół Lublina”
- „Strategia Rozwoju Powiatu łączyńskiego o na lata 2016-2021”,

3. Struktura dokumentu

Strategia Rozwoju Gminy Spiczyn na lata 2018–2023 składa się z trzech zasadniczych części odpowiadających logice procesu planowania strategicznego: pierwsza jest częścią wprowadzającą, druga częścią strategiczną, zaś trzecia – wdrożeniową.

Główne przesłanki procesu powstawania Strategii ujęto w części pierwszej: przebieg procesu tworzenia Strategii, wykorzystane metody oraz powody, które skutkowały podjęciem decyzji o przystąpieniu do prac.

W drugiej części, najważniejszej z punktu planowania strategicznego, wskazano problemy oraz kierunki ich rozwiązania. Przedstawione zostały cele szczegółowe i działania priorytetowe odpowiadające przyjętej misji i wizji rozwoju gminy.

W trzeciej części zostało ujęte wdrażanie i monitorowanie Strategii wraz z zestawieniem wskaźników służących do oceny Strategii, procedur i odpowiedzialności.

4. Wnioski z analizy sytuacji społeczno-gospodarczej

Szczegółowa diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Spiczyn została przedstawiona w dokumencie „*Diagnoza Strategiczna na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn na lata 2018-2023*”. W Diagnozie przedstawiono uwarunkowania przestrzenne, infrastrukturalne, gospodarcze, społeczne i środowiskowe. Dokonano porównania wybranych dziedzin rozwoju do średniej krajowej, wojewódzkiej oraz do wybranych jednostek samorządu terytorialnego z obszaru powiatu łęczyńskiego. Poniżej przedstawione zostały wnioski z wybranych dziedzin społecznych i gospodarczych.

4.1. Uwarunkowania przestrzenne i infrastrukturalne

- 1) Niewystarczający standard lokalnych ciągów komunikacji drogowej, braki w pełnym uzbrojeniu terenów Gminy w infrastrukturę techniczną - w szczególności drogową i w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, gazowej, istnienie terenów tracących funkcje gospodarcze, społeczne i historyczne - są i będą nadal jedną z głównych barier w szybkim rozwoju Gminy i dobrego standardu życia jej mieszkańców.

Natomiast czynnikami stwarzającymi preferencje dla rozwoju przestrzennego i gospodarczego oraz społecznego Gminy jest dobry stan infrastruktury technicznej znacznej części dróg gminnych, w zakresie sieci elektroenergetycznej i wodociągowej oraz istnienie obszaru przemysłowo-mieszkaniowego.

Przyjęto, że dominującą funkcją gospodarczą Gminy jest i pozostanie rolnictwo oraz handel, przetwórstwo rolno – spożywcze, rozwijane w oparciu miejscową bazę surowcową oraz turystyka. Czyste środowisko przyrodnicze i dobrej jakości gleby obszarze gminy, stwarzają podstawę do rozwoju rolnictwa ekologicznego i działalności rolno-środowiskowej. Funkcją wspomagającą może być turystyka, w szczególności krajoznawcza i objazdowa, a także agroturystyka, rozwijane w oparciu o lokalne walory przyrodniczo – krajobrazowe oraz zasoby dziedzictwa kulturowego i związanego z kulturą materialną wsi i rolnictwa, a także lokalne inicjatywy wsparte środkami strukturalnymi Unii Europejskiej.

Gmina Spiczyn powinna kontynuować z równą aktywnością jak w ostatnich latach budowę, rozbudowę i modernizację infrastruktury drogowej, komunalnej i społecznej, poprzez budowę, rozbudowę i modernizację dróg gminnych, sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, obiektów oświatowych oraz dalsze zagospodarowywanie i urządzenie przestrzeni mieszkalnych, inwestycyjnych i rekreacyjnych.

Gmina powinna także systematycznie podnosić atrakcyjność inwestycyjną poprzez uzbrajanie terenów pod inwestycje, współpracę z województwem lubelskim w budowie sieci internetowej szerokopasmowej (światłowodowej) na odcinku ostatniej mili, wspieranie modernizacji i rozbudowy systemów zaopatrzenia w energię elektryczną i jej odbioru, w aspekcie zrównoważonego rozwoju Gminy, pokrycia bieżących i perspektywicznych potrzeb rolnictwa, odbiorców komunalnych oraz produkcji energii odnawialnej w źródłach rozproszonych, zapewnianie dostępności do sieci gazowej i kanalizacyjnej do wszystkich obszarów zabudowy skupionej, wdrażanie kompleksowych systemów wsparcia lokalnej przedsiębiorczości, tworzenie preferencyjnych warunków przyciągania inwestorów zewnętrznych, wsparcie rozwoju istniejących ośrodków letniskowych na terenie gminy, poprzez budowę i rozbudowę infrastruktury technicznej, opracowanie i promowanie oferty inwestycyjnej oraz turystycznej.

Koleją ważną sprawą jest rewitalizacja terenów Gminy Spiczyn tracących funkcje gospodarcze i społeczne oraz rewitalizacja historycznie ukształtowanej wiejskiej sieci osiedleńczej i wykorzystanie jej dla promocji gminy i poprawy warunków życia ludności.

- 2) Kolejnym niezmiernie ważnym aspektem obok dostępu do podstawowej infrastruktury technicznej (drogowej, komunalnej) - jest dostęp do nowoczesnych i szybkich technologii informacyjno-komunikacyjnych. **Gmina powinna zadbać we współpracy w województwem lubelskim i powiatem łęczyńskim o dalszy rozwój dostępności do technologii informacyjno-komunikacyjnych, poprzez zwiększenie dostępu do szerokopasmowego Internetu, budowę i rozwój systemów informacji przestrzennej, zwiększanie dostępności do usług publicznych przy wykorzystaniu Internetu i innych nowoczesnych technologii, wraz z budową kompetencji cyfrowych mieszkańców.**

2. Obszar: UWARUNKOWANIA GOSPODARCZE I FINANSOWE

- 1) Gmina Spiczyn podobnie jak powiat łęczyński, charakteryzuje się niższym rozwojem gospodarczym i słabszą atrakcyjnością inwestycyjną – obrazem tego jest niekorzystna sytuacja w sferze podmiotów gospodarczych oraz niższy poziom przedsiębiorczości wśród mieszkańców. Wszystkie analizowane wartości wskaźników – mała liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, nowo powstających firm oraz podmiotów zarejestrowanych przypadających na osoby w wieku produkcyjnym, świadczą o niewielkiej aktywności gospodarczej mieszkańców i jednocześnie o niewystarczających działaniach wspierających przedsiębiorczość. Na rynku pracy skutkuje to większą liczbą bezrobotnych i osób o niskich

kwalifikacjach. Niewystarczająca liczba miejsc pracy oraz niewielkie średnie wynagrodzenie wpływa negatywnie na ilość pieniądza w obiegu lokalnym oraz na dochody własne uzyskiwane przez samorządy. **Konieczne jest więc podjęcie działań, które będą zarówno aktywizować lokalną społeczność, jak również tworzyć zachęty do rozwoju przedsiębiorczości.** Jednymi z najważniejszych kierunków działań Gminy w obszarze GOSPODARKA powinno być wspieranie, we współpracy z powiatem łączyńskim, doradztwa w zakresie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej, organizowanie kursów przekwalifikowujących, doradztwo zawodowe, dostosowywanie systemu edukacji do potrzeb lokalnego rynku pracy, wykorzystywanie nowoczesnych form szkoleniowych (np. e-learningu), wspieranie w efektywnym wykorzystywaniu środków UE przez lokalnych przedsiębiorców. **Pozytywny wpływ na rozwój gospodarczy powinno mieć także wzmocnienie sektora ekonomii społecznej.**

- 2) Gmina jest obszarem rolniczym, o dominacji gleb o dobrej przydatności rolniczej. W związku z tym rolnictwo jest i może być istotnym źródłem zatrudnienia oraz utrzymania dla dużej części mieszkańców. Sprzyjające warunki naturalne stwarzają duże możliwości wytwarzania wysokiej jakości żywności, żywności funkcjonalnej oraz rozwoju gospodarstw ekologicznych, które przyczyniać się będą również do rozwoju bazy usług turystycznych, związanych z walorami przyrodniczymi gminy. Pomimo zauważalnego rozwoju części gospodarstw rolnych na terenie gminy nadal funkcjonuje wiele niskodochodowych gospodarstw rolnych produkujących wyłącznie na własne potrzeby. **Gmina Spiczyn powinna podejmować działania wspierające procesy restrukturyzacji gospodarstw rolnych oraz zwiększania opłacalności, racjonalizacji, specjalizacji oraz integracji produkcji rolnej, poprzez wspieranie rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego oraz powstawania punktów sprzedaży detalicznej i hurtowej produktów rolnych, wspieranie inicjatyw współpracy rolników (zrzeszanie się w grupy producenckie, powiązania klastrowe), wspieranie rozwoju rolnictwa ekologicznego, wyposażanie poszczególnych sołectw w infrastrukturę drogową, komunalną, społeczną i energetyczną.**
- 3) Niezwykle istotnym czynnikiem mającym wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy gminy są inwestycje realizowane z funduszy zewnętrznych, w tym unijnych. W latach 2005–2017 na terenie Gminy Spiczyn zrealizowano kilkanaście projektów infrastrukturalnych dofinansowanych z środków zewnętrznych. **Gmina powinna dalej korzystać z funduszy unijnych, pozyskując jak najwięcej środków zewnętrznych na projekty infrastrukturalne i społeczne w ramach nowej perspektywy finansowej UE na lata 2014–2020, oraz kolejnych perspektyw.**

- 4) Analiza budżetu za ostatnie 6 lat wskazuje na dość stabilną ogólną sytuację finansową Gminy. Z roku na rok dzięki pozyskiwaniu dużych środków zewnętrznych, w tym UE, rosła dochody ogółem do budżetu Gminy Spiczyn. W 2017 r. osiągnęły rekordową wartość ponad 22 mln zł. W dochodach na 1 mieszkańca Gmina wypada poniżej średniej dla naszego kraju, a także w stosunku do średniej wojewódzkiej i powiatowej. Nieznacznie wzrósł udział dochodów własnych w dochodach ogółem w przeliczeniu na jednego mieszkańca, jednak wskaźniki są wyraźnie niższe od średniej dla kraju, województwa i powiatu. To wszystko powoduje konieczność korzystania z instrumentów finansowych o charakterze zwrotnym aby uzyskać środki **na nowe inwestycje oraz projekty społeczne podnoszące atrakcyjność gminy dla mieszkańców, przedsiębiorców oraz turystów.**

3. Obszar: UWARUNKOWANIA SPOŁECZNE

- 1) Można mówić o dobrej sytuacji ludnościowej na terenie gminy. Liczba mieszkańców od 2010 r. rośnie. Podobnie przyrost naturalny, który w ostatnich latach jest dodatni. Ponadto struktura ludności według ekonomicznych grup wieku, odznaczająca się stałym odsetkiem ludzi młodych oraz wolno zwiększającym się odsetkiem ludzi starszych, wskazuje na utrzymywanie proces starzenia się społeczeństwa pod kontrolą. Mimo to wzrasta liczba osób, które przekraczają potencjalny wiek zdolności do pracy, co w perspektywie długoterminowej będzie mieć niekorzystny wpływ na możliwości sektora gospodarczego. Potwierdza to również struktura społeczeństwa według płci i wieku, która przyjmuje postać piramidy regresywnej (zwążającej się ku dołowi), co świadczy o zmniejszającej się liczbie osób w młodszych rocznikach. O dobrej sytuacji demograficznej w najbliższych latach świadczy również liczba uczniów w szkołach. W ostatnich latach liczba uczniów w szkołach podstawowych rośnie. Powoli zwiększająca się liczba dzieci i młodzieży w wieku szkolnym jest konsekwencją dobrej diety – pozwala zakładać dalsze utrzymywanie się korzystnej struktury ludności.

W kontekście utrzymania pozytywnych trendów demograficznych i rozwoju zasobów ludzkich Gminy Spiczyn należy już teraz podjąć szereg działań, mających na celu utrzymanie pozytywnych tendencji demograficznych, ukierunkowanych na zahamowanie emigracji z terenu gminy oraz wzrost atrakcyjności do zamieszkania. Zarówno saldo migracji, jak i poziom przyrostu naturalnego warunkowane są szeroko rozumianą sytuacją gospodarczą oraz popytą na rynku pracy. Stymulowanie rozwoju gospodarczego oraz podnoszenie jakości życia osób zamieszkujących obszar Gminy są więc priorytetowymi kierunkami rozwoju dla Gminy Spiczyn. W tym celu należy podjąć szereg skoordynowanych działań, m.in. tworzenie atrakcyjnej oferty pracy i atrakcyjnych warunków do osiedlania się dla ludzi młodych, wchodzących

w wiek produkcyjny, tworzenie możliwości i zachęt dla osób zakładających działalność gospodarczą, zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych (w tym np. do miejsc w przedszkolach, do wysokiej jakości edukacji i opieki zdrowotnej) oraz kształtowanie estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej (w tym przełamywanie barier architektonicznych i urbanistycznych) oraz zapewnienie możliwości aktywnego spędzania wolnego czasu, działalności w różnego typu stowarzyszeniach, dbania o kondycję fizyczną i umysłową.

2) Korzystnym zjawiskiem na obszarze Gminy Spiczyn jest działanie stowarzyszeń i organizacji społecznych. Organizacje pozarządowe jako przejaw społeczeństwa obywatelskiego oraz jedna z form aktywności lokalnej odgrywają ważną rolę w umacnianiu więzi społecznych, wzmacnianiu władz lokalnych oraz zwiększaniu możliwości rozwoju społecznego obszaru. **Gmina Spiczyn powinna nadal tworzyć warunki do powstawania nowych oraz funkcjonowania i rozwoju istniejących organizacji społecznych.**

3) Gmina Spiczyn powinna zadbać o wysoki poziom kształcenia dzieci i młodzieży. O poziomie kształcenia na poziomie szkoły podstawowej i gimnazjalnej świadczą wyniki z egzaminów w szkołach podstawowych i gimnazjum. Jakość szkolnictwa w Gminie Spiczyn obrazują średnie wyniki sprawdzianu w klasie 6 szkoły podstawowej, będące zakończeniem tego poziomu nauki. Porównując wyniki uzyskane ze sprawdzianu w klasie 6 szkoły podstawowej w Gminie Spiczyn i gminach ościennych z terenu powiatu łęczyńskiego można zauważyć, iż Gmina wypada korzystnie - powyżej średniej powiatowej. Niestety w porównaniu do średniej ogólnopolskiej i wojewódzkiej uczniowie szkół podstawowych z terenu Gminy wypadają gorzej.

Gmina powinna wykorzystać i rozwijać cenny kapitał ludzki, zarówno dzieci i młodzieży, jak również starszych mieszkańców Gminy, poprzez dalsze podnoszenie poziomu edukacji, zwiększanie kompetencji zawodowych i upowszechnianie uczenia się przez całe życie oraz zapewnianie wysokiej jakości usług edukacyjnych poprzez modernizację i doposażenie placówek oświatowych.

4. Obszar: UWARUNKOWANIA ŚRODOWISKOWE

1) Gmina Spiczyn charakteryzuje się wysokimi walorami środowiska naturalnego oraz sporym potencjałem turystycznym. Składa się na to duża lesistość, oraz występowanie walorów historycznych. **Mimo to, turystyka nie jest obecnie znaczącą gałęzią gospodarczą Gminy Spiczyn, podjęcie działań mających na celu wzmocnienie jej rozwoju wpłynie pozytywnie na poprawę sytuacji gospodarczej Gminy. Gmina powinna wspierać lub kreować inicjatywy prowadzące do rozwijania rozpoznawalnych produktów turystycznych, wspólnej oferty turystycznej także z**

innymi gminami sąsiednimi, wspierać działania mające na celu przedłużenie sezonu turystycznego. Dodatkowo należy wspierać i rozwijać inicjatywy w zakresie organizowania imprez o charakterze kulturalnym i turystycznym.

W ramach aktywizacji funkcji turystycznej należy przewidywać wykreowanie podaży i popytu na formy rekreacji związane z pobytem na wsi i przystosowaniem niektórych gospodarstw do przyjmowania turystów (agroturystyka, turystyka rowerowa i in.). Należałoby także zwrócić większą uwagę na odpowiednie oznakowanie i udostępnienie wszystkich cennych atrakcji kulturowych, jak również budowę odpowiedniej infrastruktury turystycznej (mała gastronomia, punkty obsługi tranzytu, punkty informacji, itp.). Ważnym narzędziem powinno być wykorzystanie obecności gminy na szlaku Jana III Sobieskiego.

- 3) Gmina Spiczyn posiada środowisko naturalne zasobne w źródła energii odnawialnej, w szczególności dotyczy to możliwości produkcji energii z biomasy rolniczej i odpadowej, energii słonecznej.

Dlatego, też Gmina powinna zwiększyć wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych, poprzez montaż systemów solarnych i fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej i mieszkalnych, budowę lamp hybrydowych oraz promocję wykorzystania alternatywnych źródeł energii.

- 4) Jednym z poważniejszych źródeł zanieczyszczenia środowiska terenów wiejskich obok środków ochrony roślin, ścieków komunalnych - jest emisja szkodliwych pyłów, dwutlenku węgla, dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla oraz benzo(a)pirenów do powietrza atmosferycznego - powstająca podczas spalania paliw stałych (czasami też śmieci) w piecach domowych i lokalnych kotłowniach, tzw. niska emisja.

Gmina ma wiele możliwości ograniczania niskiej emisji. Najważniejsze działania wpisujące się w politykę niskoemisyjną to termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, wymiana oświetlenia na energooszczędne (LED), modernizacja systemów grzewczych, montaż pomp ciepła, budowa infrastruktury rowerowej, czy zakup transportu niskoemisyjnego.

5. Wnioski z przeprowadzonego badania ankietowego i konsultacji społecznych

W trakcie opracowywania dokumentu przeprowadzone zostały konsultacje społeczne. Zorganizowano warsztaty z przedstawicielami różnych grup społecznych. W wyniku rozmów z różnymi środowiskami opracowano wizję, misję i cele strategiczne.

W trakcie procesu konsultacji społecznych można było przedstawiać swoje propozycje projektów do realizacji na terenie gminy. Na etapie konsultacji społecznych przeprowadzone zostały badania ankietowe.

Mieszkańcy gminy wskazywali najważniejsze mocne i słabe strony Gminy oraz szanse i zagrożenia jej rozwoju. Odpowiadali na pytania: dotyczące najważniejszych kierunków rozwoju gminy, co należałoby poprawić, aby mieszkańcom żyło się lepiej?, jakie czynniki decydują o warunkach, poziomie i jakości życia mieszkańców?, wymieniali główne problemy rozwojowe Gminy. Ponadto ocenie ankietowanych poddane zostały różne dziedziny funkcjonowania na terenie gminy, m.in.: dostęp i stan podstawowych mediów w gminie (wodociągi, kanalizacja, gaz, energia elektryczna), rozwiązania komunikacyjne na terenie gminy, dostęp do nowoczesnych technologii (komputer, Internet), warunki do prowadzenia działalności gospodarczej i rolniczej, atrakcyjność inwestycyjną gminy (na zewnątrz, dla inwestorów), poziom usług i przetwórstwa, poziom handlu, transportu i magazynowania/przechowywania, poziom estetyki w poszczególnych miejscowościach, jakość terenów rekreacyjnych, stan zagospodarowania przestrzeni publicznej, stan środowiska naturalnego na terenie gminy, atrakcyjność turystyczną, poziom wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie gminy, poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej, promocję walorów turystycznych i przyrodniczych gminy, stan lokalnego rynku pracy, dostępność i poziom usług ochrony zdrowia, sposób rozwiązywania problemów społecznych i profilaktyki, poziom rozwoju infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy, poziom edukacji w gminie, efektywność zagospodarowania przestrzeni, dostępność administracji publicznej, poziom zaangażowania mieszkańców w sprawy społeczności lokalnej.

Najlepiej respondenci ocenili: dostęp i stan podstawowych mediów w gminie (wodociągi), dostęp do nowoczesnych technologii (komputer, Internet), warunki prowadzenia działalności rolniczej, stan środowiska naturalnego na terenie gminy, atrakcyjność turystyczna (ilość i jakość zabytków, miejsc atrakcyjnych przyrodniczo, obszary chronione, ścieżki przyrodnicze i edukacyjne) oraz liczba obiektów oświatowych w gminie (przedszkola, szkoły).

Najsłabiej ankietowani ocenili: stan lokalnego rynku pracy, stan infrastruktury drogowej, stan budynków użyteczności publicznej, poziom wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie gminy, poziom dochodów mieszkańców, sposób rozwiązywania problemów społecznych

i profilaktyki, efektywność zagospodarowania przestrzeni (czy tereny są wykorzystywane optymalnie).

Jako mocne strony gminy respondenci wskazywali głównie na: położenie, wysokie walory środowiska przyrodniczego, istniejące wolne tereny pod działalność gospodarczą, walory turystyczne, atrakcyjne przyrodniczo i kulturowo tereny, duży potencjał do rozwoju turystyki i agroturystyki, urozmaicony krajobraz naturalny (zróżnicowanie przyrodnicze i przestrzenne), korzystne warunki przyrodnicze dla rozwoju rolnictwa ekologicznego.

Słabe strony Gminy to według respondentów: słaba jakość infrastruktury, drogowej i komunalnej, brak inwestorów zewnętrznych, wysokie bezrobocie, odpływ ludzi młodych, aktywnych i wykształconych do dużych aglomeracji, brak zakładów przemysłowych, brak rezerwy uzbrojonych terenów pod nowe rodzaje działalności .

Według ankietowanych najważniejsze szanse rozwojowe Gminy związane są z: położeniem w sąsiedztwie miasta wojewódzkiego, możliwością pozyskania środków zewnętrznych na rozwój infrastruktury, rozwojem agroturystyki i ekoturystyki, atrakcyjnością turystyczną regionu, modą na agroturystykę, rozwojem lokalnej przedsiębiorczości, wyznaczaniem i uzbrajaniem wolnych terenów pod nowe inwestycje oraz pozyskaniem inwestorów krajowych i zagranicznych.

Najważniejsze zagrożenia dla rozwoju Gminy respondenci dostrzegali w: wysokim bezrobociu w gminie i regionie, odpływie wykształconej młodzieży z terenów wiejskich, migracji mieszkańców poza granice regionu i kraju, małym zainteresowaniu inwestorów zewnętrznych gminą, zubożeniu społeczeństwa regionu, obciążeniu gmin nowymi zadaniami, bez zabezpieczenia środków na ich realizację, niewystarczającej pula funduszy z UE na inwestycje komunalne i prorozwojowe na poziomie funduszy regionalnych i złych prognozach demograficznych.

Przebadana grupa respondentów za główne kierunki rozwoju Gminy Spiczyn uznała: tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy, wspieranie i rozwój przedsiębiorczości opartej na zasobach lokalnych, podniesienie atrakcyjności turystycznej gminy, budowę infrastruktury technicznej poprawiającej atrakcyjność inwestycyjną gminy, rozwój przedsiębiorczości i usług niezwiązanych z rolnictwem i rozwój gospodarstw rolnych w tym ekologicznych.

II. CZĘŚĆ STRATEGICZNA

1. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest to jedna z najpopularniejszych i najskuteczniejszych metod analitycznych wykorzystywanych we wszystkich obszarach planowania strategicznego.

Jej nazwa pochodzi od akronimów angielskich słów *Strengths* (mocne strony), *Weaknesses* (słabe strony), *Opportunities* (szanse) i *Threats* (zagrożenia). Polega ona na zidentyfikowaniu wymienionych wyżej czterech grup czynników, dzięki czemu można je odpowiednio wykorzystać w procesie zaplanowanego rozwoju lub zniwelować skutki ich negatywnego wpływu. Dzięki tej metodzie można również pogrupować czynniki na pozytywne (mocne strony i szanse) oraz negatywne (słabe strony i zagrożenia). Często dzieli się je również na czynniki wewnętrzne (opisujące mocne i słabe strony danej jednostki) oraz czynniki zewnętrzne (czyli szanse i zagrożenia wynikające z jej mikro- i makrootoczenia). Czynniki wewnętrzne (mocne i słabe strony) są zależne m.in. od władz lokalnych i lokalnej społeczności, natomiast czynniki zewnętrzne (szanse i zagrożenia) należące do otoczenia bliższego i dalszego są niezależne od władz danej jednostki, a także jej mieszkańców.

Rysunek 1. Schematyczne przedstawienie analizy SWOT

Źródło: Opracowanie własne

Poniższa analiza SWOT została przeprowadzona dla Gminy Spiczyn, jako część Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn na lata 2018-2023. Obejmuje ona główne elementy mające wpływ na rozwój gminy i regionu. Analizy dokonano w oparciu o dostępne dane uzyskane podczas prac nad Strategią, w tym dane Urzędu Gminy Spiczyn, dane GUS, informacje zebranych podczas warsztatów grupowych, przeprowadzonych badań ankietowych, a także na podstawie obserwacji własnych.

Tabela 1. Analiza SWOT Gminy Spiczyn - SILNE i SŁABE STRONY

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ■ bliskość wojewódzkiego miasta Lublina, ■ położenie na terenie w Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego, ■ dodatnie saldo migracji i przyrostu naturalnego, ■ gleby dobrej i średniej jakości utrzymane w dobrej kulturze, ■ dobrze wyposażone gospodarstwa rolne prowadzone przez wykwalifikowanych rolników, ■ wysokie walory turystyczne, atrakcyjne przyrodniczo i kulturowo tereny, ■ występowanie licznych form ochrony przyrody, świadczących o dobrej kondycji środowiska naturalnego oraz występowanie unikalnych gatunków roślin i zwierząt, ■ potencjał wiatru do rozwoju energetyki wiatrowej, ■ duża powierzchnia zajęta przez lasy, ■ nieszkodliwy dla środowiska przemysł, ■ możliwość wyznaczenia wolnych terenów pod działalność gospodarczą, ■ dobra baza oświatowa, ■ wysoki poziom kształcenia w placówkach oświatowych, ■ sprawna administracja, ■ korzystne warunki środowiska naturalnego sprzyjające rozwojowi usług agroturystycznych i produkcji zdrowej żywności, ■ wysokie walory kulturowe i historyczne ■ duża ilość organizacji pozarządowych w tym KGW. ■ dobrze rozwinięta infrastruktura świetlic ■ duże zasoby konkurencyjnej płacowo grupy aktywnych zawodowo osób, ■ proinwestycyjne nastawienie władz gminy, ■ pełne zwodociągowanie gminy, ■ dobra sieć utwardzonych dróg gminnych i powiatowych, ■ pełna telefonizacja gminy, ■ dobra w większości sołectw infrastruktura elektroenergetyczna sprzyjająca rozwojowi rozproszonych źródeł energii odnawialnej. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ duży odsetek gospodarstw niskotowarowych, ■ niski stopień specjalizacji produkcji rolnej brak inwestorów zewnętrznych, ■ słabo rozwinięta baza turystyczna ■ występowanie zjawiska ukrytego bezrobocia, ■ braki w infrastrukturze kanalizacyjnej i gazowej, ■ brak lokalnych organizacji gospodarczych w zakresie wspierania przedsiębiorczości, ■ brak stałej bazy skupowej i związane z tym trudności w zbyciu płodów rolnych, ■ słabo rozwinięty sektor usług rolniczych, ■ część świetlic wiejskich wymagająca modernizacji ■ postępujące ubożenie społeczności lokalnej, uniemożliwiające inwestowanie na wsi, ■ małe zainteresowanie rolników integracją w grupy producenckie, ■ niewystarczająca liczba specjalistycznych usług związanych z doradztwem gospodarczym i informację handlową. ■ brak połączeń kolejowych, ■ brak wysypiska odpadów komunalnych, ■ zły stan techniczny dróg, ■ niewystarczająca ilość podmiotów gospodarczych o profilu produkcyjnym i przetwórczym, ■ niskie dochody własne pochodzące z podatku rolnego i z podatku od nieruchomości, ■ brak własnych terenów inwestycyjnych ■ słabe wyposażenie strażnic OSP w samochody bojowe i sprzęt gaśniczy, ■ brak mieszkań komunalnych, ■ zły stan techniczny sieci energetycznej SN,

- dobra dostępność do usług zdrowotnych,
- bogate dziedzictwo kulturowe, dobry dostęp do placówek kulturowych, duża liczba interesujących imprez kulturalnych oraz ośrodków twórczości ludowej.
- Silna LGD
- dobra dostępność komunikacyjna

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminy Spiczyn, badań ankietowych i konsultacji społecznych

Tabela 2. Analiza SWOT Gminy Spiczyn - SZANSE I ZAGROŻENIA

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ■ pozyskiwanie środków dotacyjnych Unii Europejskiej na realizację projektów infrastrukturalnych i społecznych w ramach programów operacyjnych w perspektywie 2014-2020, ■ wzrost wykorzystania OZE, ■ systematyczny napływ ludności na teren gminy ■ rozwój rolnictwa ekologicznego, ■ know-how ośrodka Think-Tank Szlaku Jana III Sobieskiego ds. rewitalizacji obszarów wiejskich, ■ rozwój przedsiębiorczości oparty na międzynarodowej marce Szlaku Jana III Sobieskiego, ■ możliwość wykorzystania funduszy pomocowych na upowszechnienie nowoczesnych form wspomagania przedsiębiorczości, ■ perspektywy szerszej współpracy z samorządami powiatu i województwa, ■ pozyskanie inwestorów krajowych i zagranicznych, ■ korzystne położenie gminy w bezpośrednim styku z Pojezierzem Łęczyńsko-Włodawskim i Poleskim Parkiem Narodowym, ■ budowa międzynarodowej marki Szlaku Jana III Sobieskiego oraz opartych na niej produktów i usług kulturalnych i turystycznych, ■ rozwój mikro i małych firm, wzrost przedsiębiorczości mieszkańców, ■ rozwój przemysłu rolno-spożywczego i przetwórstwa, ■ rozwój produkcji rolnej poprzez upowszechnianie powstawania grup producenckich, ■ moda na zdrową żywność, turystykę i agroturystykę. ■ przynależność do Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego, 	<ul style="list-style-type: none"> ■ wahania cen na rynkach rolnych, ■ małe zainteresowanie inwestorów zewnętrznych gminą i regionem, ■ wysokie bezrobocie w gminie i regionie, ■ złe prognozy demograficzne - starzenie się społeczeństwa, emigracja zarobkowa ludzi młodych, odpływ młodzieży z terenów wiejskich, ■ zbyt mała pula środków pomocowych na inwestycje komunalne i prorozwojowe szczególnie z RPO WL na lata 2014-2020 dla samorządów gminnych, ■ brak skoordynowanej polityki wspierania MSP, ■ niestabilność przepisów prawa, które spowalniają działania inwestycyjne i rozwojowe. ■ brak środków na modernizację dróg oraz infrastruktury wodnokanalizacyjnej i ciepłej, ■ obniżenie się konkurencyjności obszaru, spowodowane niskim stanem infrastruktury. ■ brak skutecznych strategii i programów, aktywizujących i zachęcających do rozwoju przedsiębiorczości, ■ sezonowość ruchu turystycznego. ■ wzrost natężenia ruchu pojazdów ciężarowych na drogach powiatowych i wojewódzkich, ■ zwiększenie zadań dla samorządów bez zapewnienia odpowiednich środków finansowych, ■ wzrost kosztów realizacji inwestycji komunalnych i mieszkaniowych,

- realizacja na terenie obszaru gminy Sieci Szerokopasmowej Polski Wschodniej (budowa węzłów szkieletowych i dystrybucyjnych),
  - rozwój odnawialnych źródeł energii na bazie wody, wiatru, słońca i biomasy,
  - rozwój sektora rolnego w wyniku nawiązania współpracy z jednostkami naukowymi i sektorem B&R,
  - utworzenie klastra w celu zwiększenia konkurencyjności podmiotów gospodarczych obszaru funkcjonalnego,
  - rozwój przemysłu w sektorach niszowych, zwłaszcza przetwórstwa i produkcji zdrowej żywności.
  - wykorzystanie walorów historycznych w celu rozwoju sektora turystycznego,
  - rozwijanie inicjatyw lokalnych oraz budowanie partnerstw w celu rozwiązywania wspólnych problemów.
  - wykorzystanie walorów przyrodniczych do rozwoju turystyki, bioekonomii (bioprodukty, energia wytwarzana z odnawialnych źródeł energii tj. słoneczna, wiatrowa, z biomasy).
- niski poziom edukacji ekologicznej i kształtowania odpowiednich postaw,
  - spadek realnej wartości subwencji i dotacji na zadania własne i zlecone,
  - zwiększenie zadań gminy bez dodatkowych środków finansowych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminy Spiczyn, badań ankietowych i konsultacji społecznych

2. Kierunki rozwoju Gminy Spiczyn

Zdefiniowanie problemów rozwoju Gminy Spiczyn pozwoliło na zaproponowanie strategicznych celów i kierunków działań. Określono Wizję, Misję oraz cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań. Obszary priorytetowe będą służyć realizacji wyznaczonych celów, do których powinny dążyć władze gminy oraz wszyscy zainteresowani jej rozwojem. Realizacja zaplanowanych działań pozwoli na realizację misji gminy oraz jej trwały wzrost gospodarczy.

2.1. Wizja i misja rozwoju Gminy Spiczyn

Wizja rozwoju Gminy Spiczyn

Wizja rozwoju Gminy

Gmina Spiczyn miejscem atrakcyjnym do zamieszkania , pracy, nauki i wypoczynku – dzięki zmodernizowanej infrastrukturze, wyspecjalizowanemu rolnictwu, dostępnym terenom inwestycyjnym, dobrej bazie edukacyjnej, turystyczno – rekreacyjnej oraz czystemu środowisku naturalnemu.

Wizja rozwoju to pożądaný obraz przyszłości jednostki, jej sytuacji gospodarczej i społecznej za kilka lat. Stanowi pewien stan docelowy, do którego dążyć będzie cała wspólnota samorządowa (władze lokalne i partnerzy społeczno-gospodarczy) wykorzystując przy tym możliwości płynące z własnych przewag oraz szans pojawiających się w otoczeniu.

Obraz określony zapisami wizji, przewiduje stworzenie warunków do trwałego, zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego Gminy Spiczyn.

Wizja stanowi odpowiedź na oczekiwania i aspiracje mieszkańców, a jednocześnie ma na celu ukształtowanie wizerunku jednostki, który chce ona osiągnąć na koniec założonego horyzontu czasowego tj. w roku 2023. Możliwe jest to jedynie poprzez aktywną partycypację społeczną (współdecydowanie) lokalnej społeczności z przedstawicielami władz samorządowych oraz partnerami gospodarczymi.

Wnioski płynące z dotychczasowej analizy słabych i silnych stron oraz potencjalnych szans i zagrożeń, a także wielopoziomowe konsultacja zarówno z zespołem strategicznym, jak i mieszkańcami pozwoliły na opracowanie jednolitego i spójnego zapisu, której nadano następujące brzmienie:

Misja rozwoju Gminy Spiczyn

Sposobem urzeczywistnienia zakładanej wizji jest misja. Stanowi ona nadrzędny cel funkcjonowania wspólnoty samorządowej. Określa przede wszystkim rolę władz w procesie rozwoju, ale ma równocześnie integrować, motywować i rozbudzać aspiracje całej społeczności lokalnej.

Zadaniem misji jest także motywowanie i integrowanie mieszkańców oraz ugruntowanie w nich potrzeby partycypacji w rozwoju oraz lokalnej tożsamości.

Wreszcie misja spełnia funkcję promującą gminę, w szczególności wobec potencjalnych inwestorów oraz turystów. Stanowi jasny przekaz dla mieszkańców i gości odwiedzających Gminę Spiczyn

Misja rozwoju Gminy

Misją Gminy Spiczyn jest tworzenie mieszkańcom, rolnikom, przedsiębiorcom, turystom i inwestorom, jak najlepszych warunków do życia i rozwoju, poprzez pełne wykorzystanie lokalnych zasobów i szans rozwojowych – w celu podniesienia poziomu: życia mieszkańców, atrakcyjności turystyczno rekreacyjnej i rozwoju gospodarczego Gminy, przy zachowaniu walorów przyrodniczych oraz integracji społeczności lokalnej.

Nadrzędny cel rozwoju Gminy Spiczyn

Uzupełnieniem i rozwinięciem misji rozwoju Gminy Spiczyn jest określenie nadrzędnego celu rozwoju Gminy, celów strategicznych i operacyjnych.

Nadrzędny cel rozwoju Gminy Spiczyn:

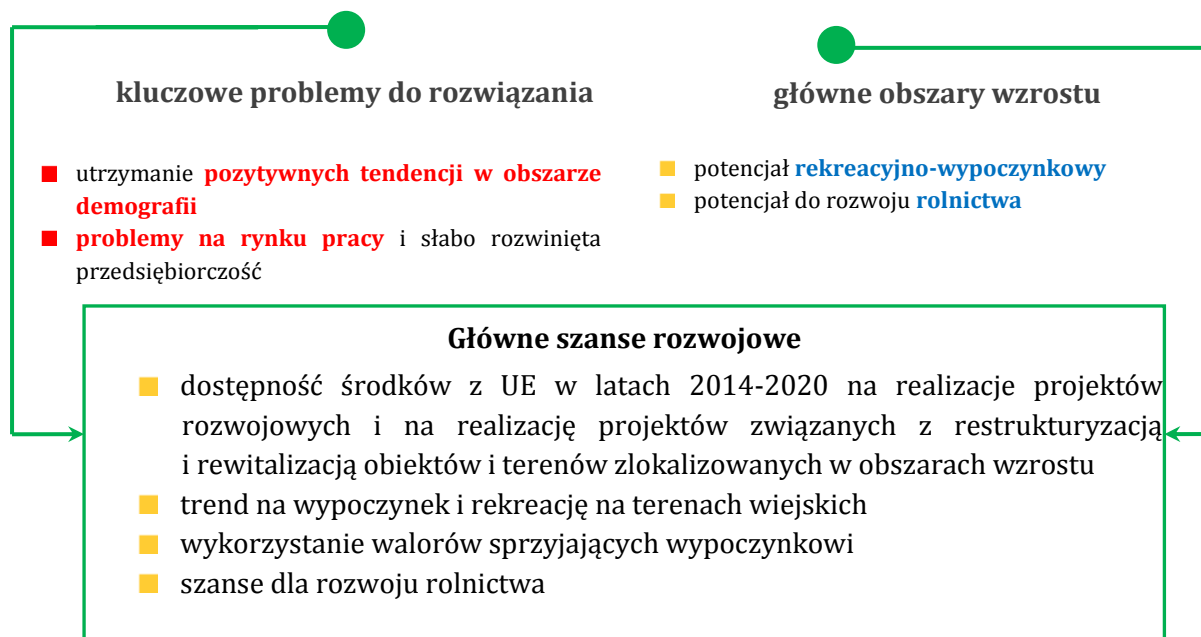
Wzrost poziomu życia mieszkańców i rozwoju gospodarczego Gminy Spiczyn poprzez budowę i modernizację infrastruktury, wykorzystanie potencjału ludzkiego, lokalnych zasobów i walorów środowiskowych, kulturowych, gospodarczych i społecznych oraz dogodnego położenia, przy jednoczesnym wzmocnieniu atrakcyjności inwestycyjnej Gminy w powiecie i regionie.

W kolejnych rozdziałach zaprezentowano i opisano obszary priorytetowe, cele strategiczne, operacyjne, kierunki działań i zadania oraz projekty inwestycyjne i społeczne przyczyniające się do ich realizacji.

2.2. Obszary wzrostu i obszary problemowe wymagające restrukturyzacji i rewitalizacji

Przeprowadzona analiza w Diagnozie strategicznej na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn na lata 2018-2023 oraz analiza SWOT wskazują, że do głównych obszarów problemowych występujących w Gminie Spiczyn należy zaliczyć **problemy na rynku pracy i słabo rozwiniętą przedsiębiorczość, dodatkowo w najbliższych latach wyzwaniem będzie utrzymanie pozytywnej tendencji w demografii Gminy**. Jako główne obszary wzrostu należy wskazać potencjał **do rozwoju rolnictwa i potencjał rekreacyjno-wypoczynkowy**, wynikający z położenia, walorów przyrodniczo-krajobrazowych oraz istniejącej infrastruktury. **Potencjał rekreacyjno-wypoczynkowy** jest bezpośrednio związany z jedną z głównych szans rozwojowych, wynikających z otoczenia zewnętrznego Gminy – trendu na wypoczynek i rekreację na terenach wiejskich. Ważne w tym kontekście jest położenie na obszarze Szlaku Jana III Sobieskiego oraz bezpośrednia bliskość Lublina. Realizacja głównych zamierzeń Strategii będzie możliwa tylko przy wykorzystaniu kolejnej z szans zewnętrznych – dostępności i pozyskaniu środków z UE w latach 2014-2020 na realizację projektów rozwojowych oraz związanych z restrukturyzacją i rewitalizacją obiektów i terenów w obrębie ww. obszarów wzrostu.

Rysunek 2. Obszary problemowe i obszary wzrostu na terenie Gminy Spiczyn

Źródło: Opracowanie własne

Utrzymanie pozytywnej tendencji wzrostu liczby mieszkańców w Gminie Spiczyn możliwe będzie poprzez inwestycje w podniesienie jakości życia obecnych i przyszłych mieszkańców Gminy. Działania z zakresu poprawy infrastruktury, wzbogacenia oferty kulturalnej, edukacyjnej, rekreacyjnej i ochrony zdrowia, a przede wszystkim poprawa sytuacji materialnej ludności (ryнку pracy) poprzez wsparcie dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i dla inwestorów przyczynią się do zwiększonego zainteresowania ze strony potencjalnych mieszkańców, turystów oraz inwestorów a także wpłyną na zmniejszenie migracji poza teren gminy.

I obszar problemowy i związane z nim potencjalne obszary wzrostu skupiają się na aspekcie utrzymania pozytywnych tendencji demograficznych. Ponieważ zadania własne i zlecone gmin nie dają możliwości bezpośredniego wpływania na politykę demograficzną, poprawa uwarunkowań w tym obszarze możliwa jest poprzez działania, które w pośredni sposób mogą przyczynić się do polepszenia sytuacji – podniesienie atrakcyjności i jakości życia oraz lokalnego rynku pracy. Wzrost zamożności mieszkańców, dostęp do bogatej oferty kulturalno-oświatowej, rekreacyjnej i wysoka jakość ochrony zdrowia to główne aspekty, dzięki którym Gmina może konkurować z innymi jednostkami pod względem atrakcyjności mieszkaniowej, stanowiąc dogodny „rynek” dla poszukujących miejsca do zamieszkania i odpoczynku. Niezwykle istotne są inwestycje w infrastrukturę drogową i okołodrogową, które

podniosą jakość życia obecnych mieszkańców i zwiększą atrakcyjność terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i inwestycyjną.

Walory endogeniczne i antropogeniczne należy wzmocnić poprzez inwestycje w infrastrukturę wypoczynkowo-rekreacyjną, a także modernizację i rewitalizację miejsc użyteczności publicznej oraz miejsc o potencjalnych wartościach kulturowych i turystycznych. Współpraca i współuczestnictwo mieszkańców wszystkich miejscowości w gminie w wydarzeniach kulturalnych, zapewnienie wysokiego poziomu edukacji w placówkach bogatych w bazę dydaktyczno-oświatową oraz zagospodarowanie obszarów i miejsc służących wspólnej rekreacji i wypoczynkowi w Gminie Spiczyn to kolejne ważne kierunki działań operacyjnych. Istotne w tym obszarze problemowym jest także zapewnienie mieszkańcom poczucia bezpieczeństwa (m.in. poprzez monitoring miejsc publicznych i potencjalnie niebezpiecznych), w tym także poprzez poprawę ochrony przeciwpożarowej.

II obszar problemowy i związane z nim potencjalne obszary wzrostu dotyczą słabego poziomu rozwoju gospodarki w Gminie Spiczyn i problemów na rynku pracy. Rolniczy charakter obszaru wpływa na mniejszą ilość podmiotów gospodarczych. Dominującą rolę w dochodach własnych odgrywa podatek rolny, co przekłada się na niższą wartość posiadanych zasobów finansowych. W przypadku jednostek samorządowych o większych środkach finansowych, kluczową źródło w dochodach własnych budżetów stanowi podatek od osób fizycznych oraz podatek od nieruchomości, co związane jest z liczbą osób zamieszkujących dany teren oraz liczbą małych i średnich przedsiębiorstw. Brak systemu zachęt, niewystarczająca ilość uzbrojonych terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą, istnienie terenów wymagających restrukturyzacji oraz brak systemowych szkoleń i zachęt w zakresie zakładania działalności gospodarczej i prowadzenia firmy oraz aplikowania o środki z UE na rozwój przedsiębiorczości to główne elementy składające się na występowanie niniejszego problemu w Gminie Spiczyn. Charakter rolniczy gminy wymaga wsparcia dla tego sektora gospodarki, w szczególności w zakresie zachęcania do ekologicznych form uprawy, rozszerzania gospodarstw o wielofunkcyjne jednostki (np. świadczące usługi agroturystyczne), a także wsparcie dla technologii OZE (m.in. montaż kolektorów słonecznych, systemów fotowoltaicznych). Istotna jest również promocja gospodarcza i turystyczna Gminy aby zwiększać zainteresowanie inwestorów oraz budować pozytywne i skoncentrowane (ściśle zdefiniowane) skojarzenia w zakresie potencjału gospodarczego.

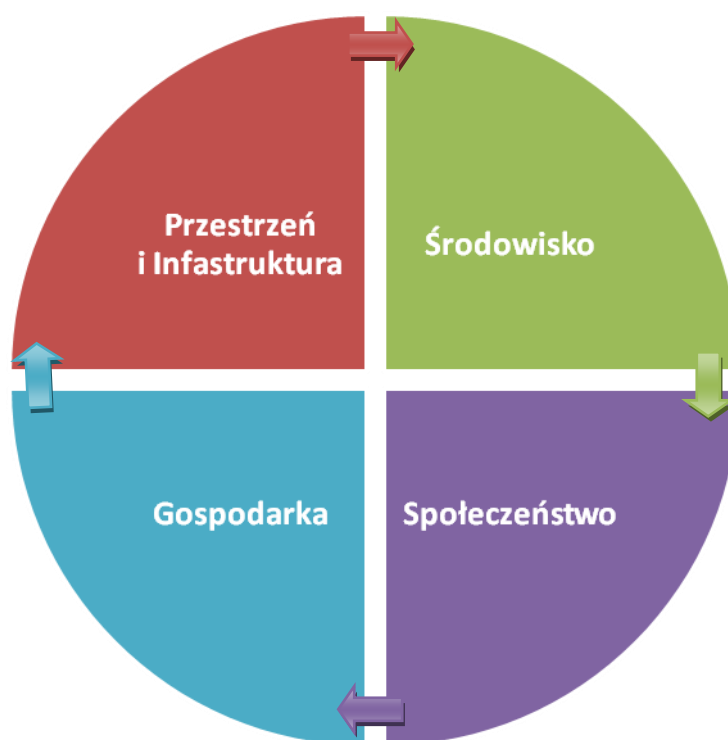
Dzięki zdefiniowaniu strategicznych obszarów problemowych i przypisaniu im celów (obszarów wzrostu i rozwoju) możliwe stało się określenie obszarów priorytetowych i kierunków działań (interwencji).

2.3. Obszary priorytetowe, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań

Obszary priorytetowe

Diagnoza społeczno-gospodarcza stanu obecnego Gminy Spiczyn przeprowadzona w II części strategii, wyniki przeprowadzonych konsultacji społecznych oraz sporządzona na tej podstawie analiza SWOT pozwoliły na wyznaczenie celów strategicznych, do realizacji których dążyć będzie w swoich działaniach Gmina Spiczyn, aby urzeczywistnić określoną wyżej wizję.

Rysunek 3. Obszary priorytetowe Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn

Źródło: Opracowanie własne

Dla każdego z głównych priorytetowych obszarów rozwoju opracowany został cel strategiczny, który uszczegółowiony jest dostosowanymi do zagadnienia celami operacyjnymi. Dla ich urzeczywistnienia wyodrębniono natomiast kierunki działań – przykładowe projekty do realizacji. Należy je jednak odbierać jako pewną propozycję, otwartą listę przedsięwzięć w danym zakresie, opisującą ogólne ramy koncentracji aktywności finansowej, programowej oraz organizacyjnej całej wspólnoty gminy w perspektywie długofalowej.

Rysunek 4. Schemat prezentujący strukturę celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn

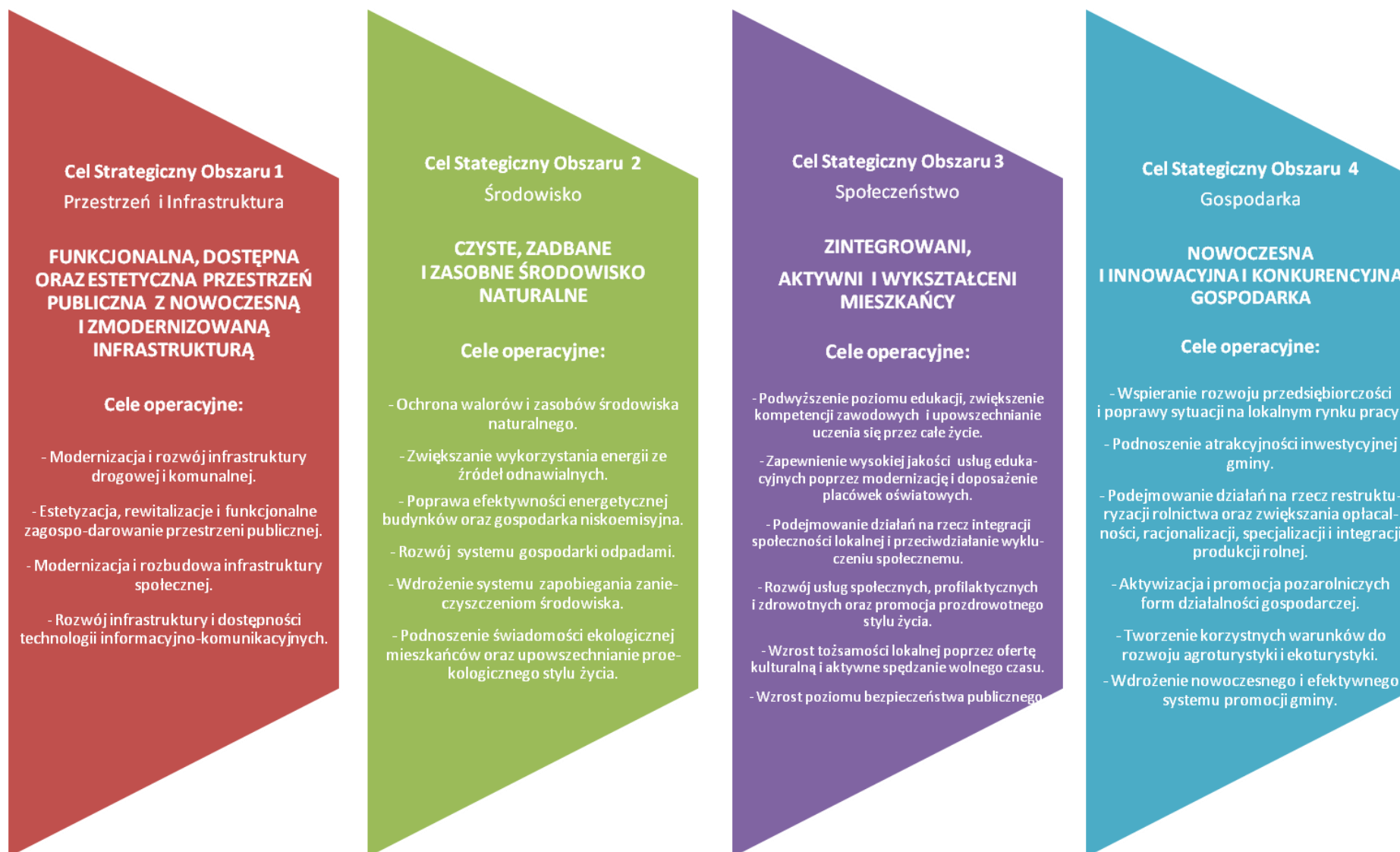

Tabela 3. Cele operacyjne i kierunki działań wspierające realizację Celu Strategicznego 1 Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Kierunki działań
OBSZAR 1: PRZESTRZEŃ I INFRASTRUKTURA		
CEL STRATEGICZNY 1. FUNKCJONALNA, DOSTĘPNA ORAZ ESTETYCZNA PRZESTRZEŃ PUBLICZNA Z NOWOCZESNĄ I ZMODERNIZOWANĄ INFRASTRUKTURĄ	1.1. Modernizacja/budowa/rozbudowa i doposażenie infrastruktury drogowej i komunalnej.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ budowa, rozbudowa i modernizacja dróg, zwiększanie przepustowości dróg, usprawnienie ruchu ▪ przebudowa i modernizacja ujęć wody ▪ rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej ▪ rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej ▪ rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków i przepompowni ▪ wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków ▪ modernizacja i rozbudowa systemu energooszczędnego oświetlenia drogowego ▪ modernizacja i rozbudowa infrastruktury gazowej i energetycznej ▪ budowa i modernizacja chodników, parkingów i ścieżek rowerowych
	1.2. Estetyzacja, rewitalizacja i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych	<ul style="list-style-type: none"> ▪ opracowywanie i aktualizacja planów zagospodarowania przestrzennego ▪ rewitalizacja obszarów gminy tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze ▪ opracowanie i wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji ▪ przygotowanie i promocja terenów pod budownictwo mieszkaniowe, usługowe i przemysłowe ▪ poprawa stanu bezpieczeństwa mieszkańców gminy (oznakowanie dróg, skrzyżowań, znaki ograniczające prędkość, przebudowa istniejących wjazdów z dróg gminnych na drogi powiatowe, wojewódzkie i krajowe) ▪ budowa przystanków i przydrożnych zatok poprawiających bezpieczeństwo użytkowników ▪ rozwój i pielęgnacja zieleni na terenach rekreacyjnych i w centrach wsi ▪ inwentaryzacja zasobów przyrodniczych
	1.3. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ budowa, rozbudowa i modernizacja obiektów oświatowych, kulturalnych i świetlic wraz z wyposażeniem ▪ modernizacja i termomodernizacja obiektów oświatowych i kulturalnych ▪ modernizacja i rozbudowa bazy sportowej ▪ budowa i modernizacja i doposażenie placów zabaw ▪ rozwój infrastruktury turystycznej w miejscach atrakcyjnych turystycznie ▪ urządzenie przestrzeni w centrach miejscowości na potrzeby ogólnodostępnych miejsc do rozwoju kultury, rekreacji i wypoczynku
	1.4. Rozwój infrastruktury i dostępności technologii komunikacyjnych i informacyjno-informacyjnych.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zwiększanie dostępności do łączy telekomunikacyjnych, w szczególności do szerokopasmowego Internetu ▪ przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu ▪ zwiększanie dostępności usług publicznych przy wykorzystaniu Internetu i innych nowoczesnych technologii ▪ zapewnienie powszechnego dostępu do e-usług i e-administracji

Tabela 4. Cele operacyjne i kierunki działań wspierające realizację Celu Strategicznego 2 Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Kierunki działań
OBSZAR 2: ŚRODOWISKO		
CEL STRATEGICZNY 2. CZYSSTE, ZADBANE I ZASOBNE ŚRODOWISKO NATURALNE	2.1. Ochrona walorów i zasobów środowiska naturalnego.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ochrona ważnych pod względem przyrodniczym obiektów i terenów ▪ likwidacja i rekultywacja "dzikich" wysypisk odpadów ▪ modernizacja systemów melioracyjnych, budowa zbiorników małej retencji ▪ racjonalne wykorzystanie zasobów środowiskowych ▪ inwentaryzacja i waloryzacja obszarów cennych przyrodniczo ▪ tworzenie nowych form ochrony przyrody ▪ odpowiednie oznakowanie pomników przyrody i innych cennych przyrodniczo obiektów i terenów
	2.2. Zwiększanie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ instalacja/montaż systemów solarnych i fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej i budynkach prywatnych ▪ montaż instalacji prosumenckich ▪ budowa lamp hybrydowych ▪ wspieranie działań zmierzających do zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii ▪ promocja wykorzystania alternatywnych źródeł energii
	2.3. Poprawa efektywności energetycznej budynków oraz gospodarka niskoemisyjna.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ termomodernizacja budynków użyteczności publicznej oraz mieszkalnych ▪ wymiana opraw oświetleniowych na energooszczędne (LED) ▪ modernizacja systemów grzewczych ▪ montaż pomp ciepła ▪ tworzenie infrastruktury rowerowej (budowa ścieżek rowerowych) ▪ monitoring i wdrażanie planu gospodarki niskoemisyjnej
	2.4. Rozwój systemu gospodarki odpadami.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zbieranie i składowanie zebranych odpadów ▪ organizowanie efektywnego systemu zbiórki odpadów wielkogabarytowych i niebezpiecznych ▪ przygotowanie selektywnego punktu zbiórki odpadów komunalnych oraz czasowych punktów składowania odpadów na terenie gminy ▪ zwiększenie udziału recyklingu ▪ wyeliminowanie nielegalnych składowisk odpadów ▪ monitoring zagrożeń w zakresie nielegalnych wysypisk odpadów ▪ wsparcie procesów utylizacyjnych, w szczególności odpadów azbestowych ▪ upowszechnianie selektywnej zbiórki odpadów ▪ edukacja mieszkańców w zakresie odpowiedniego segregowania odpadów

Tabela 4. Cele operacyjne i kierunki działań wspierające realizację Celu Strategicznego 2 Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn - c.d.

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Kierunki działań
OBSZAR 2: ŚRODOWISKO		
CEL STRATEGICZNY 2. CZYSTE, ZADBANE I ZASOBNE ŚRODOWISKO NATURALNE	2.5. Wdrożenie systemu zapobiegania zanieczyszczeniom środowiska.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przeprowadzanie działań na rzecz ograniczenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery ▪ zapobieganie tworzeniu nielegalnych wysypisk śmieci ▪ monitorowanie i wdrażanie planu gospodarki niskoemisyjnej ▪ promocja i upowszechnianie zachowań skutkujących zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń do środowiska ▪ podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców
	2.6. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz upowszechnianie proekologicznego stylu życia.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wdrożenie kampanii promocyjnej oraz działań zmierzających do podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców ▪ wdrożenie w placówkach oświatowych zajęć z proekologicznych zachowań ▪ edukacja prozdrowotna ▪ promocja zdrowego, ekologicznego stylu życia ▪ organizacja zajęć terenowych dla uczniów w ekologicznych gospodarstwach rolnych ▪ organizacja akcji sprzątnięcia świata ▪ organizacja akcji informacyjnych

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 5. Cele operacyjne i kierunki działań wspierające realizację Celu Strategicznego 3 Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Kierunki działań
OBSZAR 3: MIESZKAŃCY		
CEL STRATEGICZNY 3. ZINTEGROWANI, AKTYWNI I WYKSZTAŁCENI MIESZKAŃCY	3.1. Podwyższenie poziomu edukacji, zwiększenie kompetencji zawodowych i upowszechnianie uczenia się przez całe życie.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wsparcie edukacji oraz systematyczna aktualizacja programów edukacyjnych ▪ organizacja zajęć wyrównawczych dla uczniów ▪ poszerzenie oferty efektywnych działań edukacyjnych i zajęć pozalekcyjnych ▪ wspieranie edukacji pozaszkolnej ▪ zapewnienie odpowiedniej pomocy pedagogicznej uczniom znajdującym się w trudnej sytuacji ▪ organizacja zajęć edukacyjnych oraz kształcenia ustawicznego dla osób dorosłych ▪ pomoc stypendialna dla najzdolniejszych uczniów
	3.2. Zapewnienie wysokiej jakości usług kulturalnych i edukacyjnych poprzez modernizację i doposażenie placówek oświatowych i kultury.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ doposażenie szkół/przedszkoli w pomoce i materiały dydaktyczne ▪ komputeryzacja i cyfryzacja placówek oświatowych ▪ upowszechnianie kultury fizycznej wśród uczniów ▪ wsparcie oferty kulturalnej świetlic wiejskich ▪ doposażenie i modernizacja świetlic i obiektów kultury
	3.3. Podejmowanie działań na rzecz integracji społeczności lokalnej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ pomoc dzieciom i młodzieży zagrożonym wykluczeniem społecznym ▪ aktywizacja osób bezrobotnych ▪ upowszechnianie wolontariatu ▪ promowanie aktywności i wspieranie rozwoju organizacji pozarządowych ▪ promowanie form współdziałania w zakresie opieki nad osobami starszymi oraz niepełnosprawnymi ▪ działania na rzecz integracji społeczności lokalnej ▪ promocja aktywności kobiet w życiu zawodowym i społecznym ▪ usuwanie barier architektonicznych utrudniających funkcjonowanie osobom z niepełnosprawnością oraz rodzicom z dziećmi ▪ wsparcie dla osób dotkniętych przemocą ▪ tworzenie centrów integracji społecznej ▪ stworzenie gminnego programu aktywizacji osób starszych ▪ tworzenie warunków do powstawania lokalnych inicjatyw edukacyjnych, podnoszących kwalifikacje lokalnej społeczności

Tabela 5. Cele operacyjne i kierunki działań wspierające realizację Celu Strategicznego 3 Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn - c.d.

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Kierunki działań
OBSZAR 3: MIESZKAŃCY		
CEL STRATEGICZNY 3. ZINTEGROWANI, AKTYWNI I WYKSZTAŁCENI MIESZKAŃCY	3.4. Rozwój usług społecznych, profilaktycznych i zdrowotnych oraz promocja prozdrowotnego stylu życia.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wspieranie i promocja badań profilaktycznych ▪ rozwój ochrony zdrowia w placówkach edukacyjnych ▪ promocja, kształtowanie i pobudzanie świadomości mieszkańców w zakresie zdrowego stylu życia i odżywiania ▪ propagowanie i wspieranie inicjatyw wykorzystujących infrastrukturę rekreacyjno-sportową w celu wypracowania zachowań prozdrowotnych ▪ profilaktyka antyuzależnieniowa/zdrowotna/programy profilaktyczne ▪ przeciwdziałanie uzależnieniom ▪ przeciwdziałanie pogłębianiu się zjawisk patologicznych ▪ poprawa dostępności do wysokiej jakości usług medycznych o charakterze ogólnym i specjalistycznym (np. rozszerzenie oferty konsultacji medycznych i badań specjalistycznych) ▪ kształtowanie, pobudzanie świadomości oraz wsparcie osób wykluczonych społecznie
	3.5. Wzrost tożsamości lokalnej poprzez ofertę kulturalną i aktywne spędzanie wolnego czasu.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zwiększenie jakości funkcjonowania obiektów kultury ▪ opracowanie i rozbudowa programów kultury weekendowej i jej popularyzacja ▪ organizacja dodatkowych zajęć i kół zainteresowań w dziedzinie kultury i tożsamości regionalnej ▪ tworzenie warunków oraz działania na rzecz wzbogacenia oferty sposobów spędzania wolnego czasu przez mieszkańców gminy
	3.6. Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ doposażanie jednostek zajmujących się utrzymaniem bezpieczeństwa na terenie gminy (zakup samochodów i wyposażenia dla jednostek OSP) ▪ modernizacja/budowa/rozbudowa infrastruktury OSP ▪ poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym ▪ budowa systemu monitoringu wizyjnego ▪ rozwój współpracy międzygminnej i transgranicznej na rzecz podnoszenia poziomu bezpieczeństwa i odpowiedniego zabezpieczenia w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 6. Cele operacyjne i kierunki działań wspierające realizację Celu Strategicznego 4 Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Kierunki działań
OBSZAR 4: GOSPODARKA		
CEL STRATEGICZNY 4. NOWOCZESNA I KONKURENCYJNA GOSPODARKA	4.1. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ aktywne wspieranie rozwoju i konkurencyjności lokalnych przedsiębiorców ▪ wsparcie unowocześniania procesów produkcyjnych i usług wysokospecjalistycznych ▪ wspieranie doradztwa w zakresie zakładania i prowadzenia własnych działalności gospodarczej ▪ wspieranie równości szans na rynku pracy ▪ aktywizacja zawodowa kobiet ▪ organizacja kursów przekwalifikujących ▪ doradztwo zawodowe ▪ dostosowanie systemu edukacji do potrzeb lokalnego rynku pracy ▪ wykorzystanie nowoczesnych form szkoleniowych (np. e-learningu) ▪ efektywne wykorzystanie środków z Unii Europejskiej na rozwój przedsiębiorczości
	4.2. Podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyznaczenie terenów pod inwestycje oraz ich uzbrajanie ▪ tworzenie i wdrażanie systemów wsparcia lokalnej przedsiębiorczości ▪ tworzenie preferencyjnych warunków przyciągających inwestorów zewnętrznych ▪ aktywne poszukiwanie inwestorów krajowych i zagranicznych zainteresowanych prowadzeniem działalności gospodarczej na terenie gminy ▪ stworzenie, promocja i upowszechnianie profesjonalnej i konkurencyjnej oferty inwestycyjnej gminy
	4.3. Podejmowanie działań na rzecz restrukturyzacji rolnictwa oraz zwiększania opłacalności, racjonalizacji, specjalizacji i integracji produkcji rolnej.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności, towarowości i specjalizacji gospodarstw rolnych ▪ rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego pozwalający na wykorzystanie lokalnego potencjału surowcowego ▪ wzmacnianie systemu doradztwa rolniczego oraz promowanie i wspieranie inicjatyw współpracy rolników i mieszkańców (spółdzielnie, grupy producenckie, powiązania kooperacyjne) ▪ wspieranie rozwoju i promocja ekologicznego rolnictwa ▪ wspieranie edukacji rolników na temat opłacalności produkcji rolnej oraz nowoczesnego rolnictwa ▪ wyposażanie obszarów wiejskich w infrastrukturę drogową, komunalną, społeczną i energetyczną ▪ promowanie specjalizacji w produkcji rolnej ▪ pomoc w zakresie pozyskiwania środków na modernizację gospodarstw rolnych

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 6. Cele operacyjne i kierunki działań wspierające realizację Celu Strategicznego 4 Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Kierunki działań
OBSZAR 4: GOSPODARKA		
CEL STRATEGICZNY 4. NOWOCZESNA I KONKURENCYJNA GOSPODARKA	4.4. Aktywizacja i promocja pozarolniczych form działalności gospodarczej.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ tworzenie warunków do podejmowania działalności gospodarczej i tworzenia pozarolniczych miejsc pracy ▪ promowanie przedsiębiorczych postaw na etapie edukacji szkolnej ▪ promocja i wspieranie podejmowania oraz prowadzenia pozarolniczych form działalności gospodarczej ▪ wspieranie działalności gospodarstw ekologicznych, sprzedających produkty bezpośrednio z gospodarstwa ▪ pomoc w zakresie pozyskiwania środków na modernizację gospodarstw lub podejmowanie pozarolniczych form działalności
	4.5. Tworzenie korzystnych warunków do rozwoju funkcji turystycznych w tym agroturystyki i ekoturystyki.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ współpraca z gminami ościennymi w zakresie stworzenia kompleksowej oferty agroturystycznej ▪ wspieranie organizacji szkoleń dla mieszkańców w zakresie podejmowania i prowadzenia działalności agroturystycznej ▪ promocja agroturystyki jako nowej formy działalności gospodarczej ▪ promocja produktów lokalnych ▪ odpowiednie zagospodarowanie i wyeksponowanie atrakcji turystycznych ▪ promocja walorów przyrodniczych występujących na terenie gminy ▪ pomoc w pozyskiwaniu funduszy na podejmowanie działalności w sferze agroturystyki ▪ współpraca i promocja trans graniczna ▪ wykorzystanie zjawiska „drugich domów” w celu wzrostu dochodów lokalnej społeczności ▪ wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i kulturowego do rozwoju produktów turystycznych ▪ budowa/rozbudowa/modernizacja i wyposażenie infrastruktury turystycznej
	4.6. Wdrożenie nowoczesnego i efektywnego systemu promocji gminy.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ promocja na portalach społecznościowych, wykorzystanie nowych technologii komunikacyjnych dla promocji gminy ▪ stworzenie bazy danych miejsc noclegowych i punktów gastronomicznych ▪ wydawanie broszur, ulotek i map promujących atrakcyjność gminy ▪ skuteczna promocja gospodarcza gminy

Źródło: Opracowanie własne

2.4. Zadania polegające na poprawie sytuacji na danym obszarze

Lista zadań do realizacji w bezpośredniej bądź dalszej przyszłości powstała na podstawie analizy celów rozwoju Gminy, jej mocnych i słabych stron a także szans i zagrożeń. Zadania te, pogrupowane tematycznie, a w dalszej części niniejszego dokumentu ułożone według kryterium ważności, rozwiązywane będą poprzez realizację konkretnych projektów inwestycyjnych lub społecznych.

Tabela 7. Zadania wspierające realizację CELU STRATEGICZNEGO 1. FUNKCJONALNA, DOSTĘPNA ORAZ ESTETYCZNA PRZESTRZEŃ PUBLICZNA Z NOWOCZESNĄ I ZMODERNIZOWANĄ INFRASTRUKTURĄ

Cel strategiczny 1. FUNKCJONALNA, DOSTĘPNA ORAZ ESTETYCZNA PRZESTRZEŃ PUBLICZNA Z NOWOCZESNĄ I ZMODERNIZOWANĄ INFRASTRUKTURĄ

CELE OPERACYJNE:

- **Modernizacja i rozwój infrastruktury drogowej i komunalnej**
- **Estetyzacja, rewitalizacja i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznej**
- **Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej**
- **Rozwój infrastruktury i dostępności technologii informacyjno-komunikacyjnych**

■ **Chodniki – ciągi pieszo- rowerowe- drogi rowerowe**

Lublin – Pliszczyn – Bystrzyca –Charleż –Zawieprzyce

■ **Przebudowa/modernizacja dróg wojewódzkich nr 828 i 829**

Lublin – Niemce – Jawidz – Lubartów – Spiczyn – Łęczna

■ **Przebudowa/modernizacja drogi powiatowej nr 2000 L (Kijany - Łuszczów)**

Kijany - Łuszczów

■ **Przebudowa/modernizacja drogi powiatowej nr 2004 L**

Kijany

■ **Przebudowa/modernizacja drogi powiatowej nr 1564 L**

Leonów - Bystrzyca – Charleż- Zawieprzyce – Wólka Zawieprzycka

■ **Przebudowa/modernizacja drogi powiatowej nr 2001 L**

Stawek - Ludwików

■ **Przebudowa/modernizacja drogi gminnej nr 105129 L i 105130 L**

Ludwików - Łuszczów

■ **Budowa drogi gminnej nr 105128 L leżącej w strefie inwestycyjnej**

Stawek - Kijany

■ **Przebudowa/modernizacja dróg gminnych nr 105122 L i nr 105124L**

Spiczyn

■ **Przebudowa/modernizacja drogi gminnej nr 105113 L**

Jawidz

■ **Przebudowa/modernizacja drogi gminnej nr 105114 L**

Jawidz

■ **Przebudowa/modernizacja drogi gminnej nr 105117 L**

Jawidz

■ **Przebudowa/modernizacja drogi gminnej nr 105120 L**

Charleż

■ **Przebudowa/modernizacja drogi gminnej nr 105121 L**

Charleż

■ **Przebudowa/modernizacja drogi gminnej nr 105100 L**

Zawieprzyce

- Przebudowa/modernizacja drogi gminnej nr 105110 L
Wólka Nowa
- Przebudowa/modernizacja drogi gminnej nr 105108 L
Radzic Nowy
- Przebudowa/modernizacja drogi gminnej nr 105106L
Ziółków
- Rozwój/usprawnienie sieci komunikacyjnych wewnątrz obszaru
Kijany, Spiczyn, Charleż, Jawidz
- Stacje ładowania/magazynowania energii
Jawidz
- Zatoki przystankowe, wiaty, pętle, place postojowe
obszar całej Gminy
- Zakup autobusu niskoemisyjnego do przewozu dzieci do szkół
obszar całej Gminy
- Kanalizacja sanitarna
Spiczyn, Stawek, Ludwików Kijany
- Oczyszczalnie ścieków (budowa, rozbudowa, modernizacja)
Swoboda, Dziuchów, Bystrzyca, Charleż
- Kanalizacja sanitarna
Jawidz,
- Kanalizacja sanitarna
Zawieprzyce, Januszówka, Stoczek, Ziółków
- Modernizacja ujęć wody, wodociągi
Obszar Gminy
- Przydomowe oczyszczalnie ścieków na terenach o zabudowie rozproszonej – ochrona wód i gruntu
Obszar Gminy
- Modernizacja ujęć wody, wodociągi
Jawidz (wymiana rur azbestowych)
- Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków
Obszar Gminy
- Kanalizacja deszczowa
Obszar Gminy
- Zakup wyposażenia ratowniczo-gaśniczego oraz zarządzania kryzysowego dla OSP z terenu Gminy
Spiczyn Spiczyn, Jawidz, Charleż, Zawieprzyce Kolonia, Januszówka, Ziółków
- Poprawa estetyki miejscowości oraz wygody mieszkańców w tym poprzez oznaczenia drogowe, oraz oznaczenia nr. posesji.
Obszar Gminy

Beneficjenci ostateczni:

- mieszkańcy gminy
- przedsiębiorcy i inwestorzy

Partnerzy:

- władze samorządowe innych jednostek samorządowych

<ul style="list-style-type: none"> ▪ turyści 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ placówki oświatowe ▪ zarząd dróg wojewódzkich i powiatowych
<p>Korzyści bezpośrednie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ poprawa dostępności komunikacyjnej Gminy ▪ wzrost atrakcyjności inwestycyjnej Gminy ▪ wzrost liczby inwestycji na terenie Gminy ▪ poprawa atrakcyjności osiedleńczej Gminy ▪ wzrost jakości życia mieszkańców ▪ lepszy dostęp do infrastruktury edukacyjnej i sportowej ▪ lepsza jakość usług edukacyjnych ▪ wzrost partycypacji publicznej i społecznej mieszkańców ▪ zmniejszenie zjawiska wykluczenia cyfrowego 	
<p>Źródła finansowania:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ budżet gminy ▪ pozostałe środki publiczne, w tym krajowe fundusze celowe ▪ dotacje, dotacje, oraz dofinansowanie z funduszy unijnych i krajowych oraz innych źródeł i funduszy zewnętrznych (np. fundusze norweskie itp.) ▪ instrumenty finansowe – pozadotacyjne środki finansowe w ramach funduszy unijnych (np. pożyczki, wsparcie kapitałowe) 	

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 8. Zadania wspierające realizację CELU STRATEGICZNEGO 2. CZYSTE, ZADBANE I ZASOBNE ŚRODOWISKO NATURALNE

<p>Cel strategiczny 2. CZYSTE, ZADBANE I ZASOBNE ŚRODOWISKO NATURALNE</p>
<p>CELE OPERACYJNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ochrona walorów i zasobów środowiska naturalnego ▪ Zwiększanie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych ▪ Poprawa efektywności energetycznej budynków oraz gospodarka niskoemisyjna ▪ Rozwój systemu gospodarki odpadami ▪ Wdrożenie systemu zapobiegania zanieczyszczeniom środowiska ▪ Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz upowszechnianie proekologicznego stylu życia
<p>PLANOWANE PROJEKTY:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Utworzenie progę wodnego na rzece Bystrzycy oraz budowa zbiornika retencyjnego z funkcją rekreacyjną na terenach zalewowych zgodnie z zapisami MPZP. Spiczyn, Zawieprzyce ■ Montaż kolektorów słonecznych i paneli fotowoltaicznych oraz pomp ciepła dla mieszkańców Gminy Spiczyn. Wykonanie projektu oraz zakup wraz z montaż instalacji OZE Wszystkie miejscowości w Gminie Spiczyn ■ Poprawa efektywności energetycznej poprzez termomodernizację lub wymianę źródła ciepła w budynkach mieszkalnych osób fizycznych na terenie Gminy Spiczyn (m.in. wymiana pieców w gospodarstwach domowych na kotły 5 generacji, termomodernizacja budynków mieszkalnych) Wszystkie miejscowości w Gminie Spiczyn

<ul style="list-style-type: none"> ■ Termomodernizacja SPZOZ Kijany ■ Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej: <ul style="list-style-type: none"> - budynków szkół, przedszkola, - GCK - Gminnej Biblioteki Publicznej w Spiczynie, - remiz strażackich i świetlic wiejskich ■ Projekt Partnerski dla wszystkich Gmin obszaru LOF w celu przeciwdziałania smogowi na terenie LOF poprzez budowę w Partnerstwie z Gminą Wólka i Gminą Lublin elektrowni wodnej na rzece Bystrzyca w Gminie Spiczyn. Działanie przyczyni się do zmniejszenia zużycia energii elektrycznej na terenie Gmin Partnerskich oraz znacznie się przyczyni do niwelacji zanieczyszczeń powietrza. <p>Spiczyn</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Modernizacja oświetlenia przy drogach w gminie związanego z wymianą opraw sodowych/rtęciowych na ledowe cała Gmina Spiczyn ■ Budowa budynku świetlicy wiejskiej o podwyższonym standardzie energooszczędności tzw. budynek pasywny w miejscowości Stoczek ■ Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Spiczyn. ■ Monitorowanie i wdrożenie planu gospodarki niskoemisyjnej. ■ Utworzenie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów dla mieszkańców gminy zwiększenie możliwości odpowiedniej segregacji odpadów, zakup sprzętu (kontenery) i wyposażenia PSZOK-u(waga atestowana, program do ewidencji odpadów), wykonanie ogrodzenia, drogi dojazdowej. <p>Spiczyn</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Likwidacja dzikich wysypisk występujących na terenie gmin przez przedsiębiorców upoważnionych. Dodatkowo akcja informacyjna dotycząca powstawania odpadów, naświetlenie problemu dzikich wysypisk, konsekwencje tworzenia dzikich wysypisk. Jawidz, Charleż, Zawieprzycze, 	
<p>Beneficjenci ostateczni:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ mieszkańcy gminy ■ przedsiębiorcy i inwestorzy ■ turyści 	<p>Partnerzy:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ władze samorządowe innych jednostek samorządowych ■ przedsiębiorcy działający w branżach OZE ■ placówki edukacyjne ■ instytucje ochrony środowiska
<p>Korzyści bezpośrednie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ poprawa stanu środowiska naturalnego ■ wzrost poziomu wykorzystania odnawialnych źródeł energii ■ wzrost atrakcyjności inwestycyjnej Gminy ■ wzrost liczby inwestycji na terenie Gminy ■ poprawa atrakcyjności osiedleńczej Gminy ■ wzrost jakości życia mieszkańców ■ poprawa estetyki i wizerunku Gminy ■ poprawa atrakcyjności turystycznej 	
<p>Źródła finansowania:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ budżet gminy ■ pozostałe środki publiczne, w tym krajowe fundusze celowe ■ dotacje, w tym z funduszy unijnych (np. w ramach RPO WSL 2014 – 2020, PROW 2014-2020), pozostałych funduszy (np. GIS, WFOŚiGW, NFOŚiGW) oraz ministerialne ■ instrumenty finansowe – pozadotacyjne środki finansowe w ramach funduszy unijnych (np. pożyczki, wsparcie kapitałowe) 	

Tabela 9. Zadania wspierające realizację CELU STRATEGICZNEGO 3. ZINTEGROWANI, AKTYWNI I WYKSZTAŁCENI MIESZKAŃCY

Cel strategiczny 3. ZINTEGROWANI, AKTYWNI I WYKSZTAŁCENI MIESZKAŃCY

CELE OPERACYJNE:

- Podwyższenie poziomu edukacji, zwiększenie kompetencji zawodowych i upowszechnianie uczenia się przez całe życie
- Zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych poprzez modernizację i doposażenie placówek oświatowych
- Podejmowanie działań na rzecz integracji społeczności lokalnej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
- Rozwój usług społecznych, profilaktycznych i zdrowotnych oraz promocja prozdrowotnego stylu życia
- Wzrost tożsamości lokalnej poprzez ofertę kulturalną i aktywne spędzanie wolnego czasu
- Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego

PLANOWANE PROJEKTY:

- Zabezpieczenie i zachowanie obiektów dziedzictwa kulturowego i obiektów zabytkowych w szczególności Rewitalizacja obiektów na terenie zespołu pałacowo-parkowego m.in. Kaplicy, Lamusa, Stajni, zabezpieczenie istniejących ruin Pałacu oraz Oranżerii
Zawieprzyce
- Wykorzystanie obiektów dziedzictwa kulturowego do funkcji turystycznych i/lub kulturowych.
- Działalność promocyjno – informacyjna.
- Działalność na rzecz zachowania lokalnego dziedzictwa kulturowego.
- Działania na rzecz zachowania tożsamości lokalnej.
- Unowocześnienie i podniesienie poziomu usług edukacyjnych w wyniku modernizacji obiektów oświatowych i doposażenia w sprzęt szkolny i pomoce dydaktyczne.
- Poszerzenie oferty edukacyjnej szkół.
- Realizacja programów społecznych w celu wszechstronnej integracji społecznej oraz przeciwdziałaniu wykluczenia społecznego.
- Realizacja projektów społecznych i profilaktycznych mających na celu poprawę świadomości w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz poprawę zdrowia mieszkańców gminy.
- Zwiększenie dostępności do lekarzy specjalistów i rehabilitacji.
- Promocja postaw prozdrowotnych.
- Rozszerzenie oferty kulturalnej i rozrywkowej w celu stworzenia warunków do aktywnego spędzania wolnego czasu.
- Promocja sportu i aktywnego stylu życia.
- Kompleksowe działania w zakresie zwiększania bezpieczeństwa publicznego (wsparcie jednostek OSP, policji, pogotowia, doskonalenie systemu skutecznego informowania mieszkańców o zagrożeniach).
- Budowa systemu monitoringu wizyjnego.
- Przebudowa boiska sportowego
Jawidz

<ul style="list-style-type: none"> ■ Budowa przystani sportów wodnych z pełnym zapleczem i infrastrukturą Zawiepryce ■ Utworzenie domu całodobowej opieki nad seniorami Ludwików ■ Infrastruktura przedszkolna i szkolna: likwidacja barier infrastrukturalnych w tym m.in. <ul style="list-style-type: none"> - dostosowanie obiektów użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnościami - dostosowanie przestrzeni publicznej dla osób z niepełnosprawnościami - przebudowa/budowa chodników Obszar Gminy - Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Jawidzu w celu rozwoju infrastruktury sportowej na terenie Gminy oraz poprawę dostępności do aktywnego spędzania czasu i promocji polityki prozdrowotnej - Modernizacja/rozbudowa budynku Gminnego Centrum Kultury w Ziółkowie i dostosowanie go do potrzeb prowadzenia działalności kulturalno-edukacyjnej (w tym wykup gruntów, zakup wyposażenia oraz sceny mobilnej 10x12) - Zagospodarowanie terenu wokół budynku Gminnego Centrum Kultury w Ziółkowie poprzez budowę placu zabaw i siłowni zewnętrznej - Zagospodarowanie terenów wokół szkół, remiz strażackich i świetlic wiejskich poprzez budowę placów zabaw, w tym placów zabaw sensorycznych, oraz siłowni zewnętrznych, - Budowa oświetlenia boiska przy Szkole Podstawowej w Januszówce, - Budowa boiska szkolnego wraz z infrastrukturą rekreacyjną w postaci placu zabaw oraz siłowni zewnętrznej na terenach przy Szkole Podstawowej w Zawieprzycach, - Modernizacja boiska przy Szkole Podstawowej w Charleżu w celu rozwoju infrastruktury sportowej na terenie Gminy oraz poprawę dostępności do aktywnego spędzania czasu i promocji polityki prozdrowotnej. 	
<p>Beneficjenci ostateczni:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ mieszkańcy gminy ■ organizacje pozarządowe 	<p>Partnerzy:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ władze samorządowe innych jednostek samorządowych ■ placówki edukacyjne
<p>Korzyści bezpośrednie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ wzrost jakości życia mieszkańców ■ wzrost ilości usług edukacyjnych ■ wzrost poziomu edukacji ■ lepszy dostęp oraz jakość usług edukacji, ochrony zdrowia i pomocy społecznej ■ wzrost partycypacji publicznej i społecznej mieszkańców ■ poprawa jakości życia osób starszych i osób z niepełnosprawnością ■ reintegracja społeczna 	
<p>Źródła finansowania:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ budżet gminy ■ pozostałe środki publiczne, w tym krajowe fundusze celowe ■ dotacje, w tym z funduszy unijnych (np. w ramach RPO WSL 2014 – 2020, PROW 2014-2020), pozostałych funduszy (np. GIS, WFOŚiGW, NFOŚiGW) oraz ministerialne ■ instrumenty finansowe – pozadotacyjne środki finansowe w ramach funduszy unijnych (np. pożyczki, wsparcie kapitałowe) 	

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 10. Zadania wspierające realizację CELU STRATEGICZNEGO 4. NOWOCZESNA, INNOWACYJNA I KONKURENCYJNA GOSPODARKA

Cel strategiczny 4. NOWOCZESNA I KONKURENCYJNA GOSPODARKA	
CELE OPERACYJNE:	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy ▪ Podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy ▪ Podejmowanie działań na rzecz restrukturyzacji rolnictwa oraz zwiększania opłacalności, racjonalizacji, specjalizacji i integracji produkcji rolnej ▪ Aktywizacja i promocja pozarolniczych form działalności gospodarczej ▪ Tworzenie korzystnych warunków do rozwoju agroturystyki i ekoturystyki ▪ Wdrożenie nowoczesnego i efektywnego systemu promocji gminy 	
PLANOWANE PROJEKTY:	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Aktualizacja studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy, opracowanie MPZP. ■ Aktywne poszukiwanie inwestorów krajowych i zagranicznych zainteresowanych prowadzeniem działalności gospodarczej na terenie gminy. ■ Utworzenie szlaków/ ścieżek rowerowych, stworzenie mapy przejazdu, zagospodarowanie miejsc postojowy z małą architekturą (ławki, kosze na śmieci, stojaki na rowery) Teren całej gminy ■ Budowa spójnego systemu informacji turystycznej uwzględniający walory turystyczne Partnerów ZIT LOF, z umieszczonymi mapami, informacjami z dokumentacji przyrodniczej „Zielony LOF”, wirtualnymi spacerami po np. zabytkach, szlakami turystycznymi, siecią ścieżek rowerowych, parkingi rowerowe, kalendarium imprez kulturalnych Teren całej gminy ■ Budowa przystani kajakowej wraz z całą infrastrukturą towarzyszącą oraz budowa zbiornika retencyjnego z funkcją rekreacyjną na terenach w dolinie rzek Bystrzycy i Wieprza. Zawieprzyce, Spiczyn ■ Uzbrojenie terenów w infrastrukturę m.in. wodociąg, droga, kanalizacja terenów przy działce objętej rewitalizacją w celu stworzenia Inkubatora Przedsiębiorczości na terenie Gminy Spiczyn Kijany, Stawek ■ Wykup gruntów przy Centrum Aktywizacji Społecznej w celu stworzenia Inkubatora Przedsiębiorczości Kijany, Stawek 	
Beneficjenci ostateczni:	Partnerzy:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ mieszkańcy gminy ▪ inwestorzy zainteresowani rozwojem działalności na terenie gminy ▪ przedsiębiorcy działający na terenie Gminy ▪ rolnicy ▪ turyści ▪ organizacje pozarządowe działające w sferze ekonomii społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ władze samorządowe innych jednostek samorządowych ▪ organizacje pozarządowe ▪ Lokalna Grupa Działania
Korzyści bezpośrednie:	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozwój przedsiębiorczości na terenie gminy ze szczególnym uwzględnieniem drobnej działalności usługowej 	

- wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy
- wzrost liczby inwestycji na terenie gminy
- powstanie nowych miejsc pracy oraz spadek bezrobocia
- wzrost kwalifikacji zawodowych mieszkańców
- wzrost zamożności i jakości życia mieszkańców

Źródła finansowania:

- budżet gminy
- pozostałe środki publiczne, w tym krajowe fundusze celowe
- dotacje, w tym z funduszy unijnych (np. w ramach RPO WSL 2014 – 2020, PROW 2014-2020), pozostałych funduszy (np. GIS, WFOŚiGW, NFOŚiGW) oraz ministerialne
- instrumenty finansowe – pozadotacyjne środki finansowe w ramach funduszy unijnych (np. pożyczki, wsparcie kapitałowe)

Źródło: Opracowanie własne

2.5. Zgodność celów Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn z celami dokumentów wspólnotowych, krajowych i wojewódzkich o charakterze strategicznym

Strategia Rozwoju Gminy Spiczyn na lata 2018 – 2023, a w szczególności jej cele strategiczne i operacyjne są zgodne z celami innych dokumentów strategicznych na szczeblu międzynarodowym, krajowym i wojewódzkim. Poniżej przedstawiono analizę zgodności niniejszej Strategii z celami takich dokumentów.

Strategia UE Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Strategia Europa 2020 jest dokumentem opracowanym przez Komisję Europejską, którego głównym celem jest określenie kierunków działań, których realizacja poskutkuje wyjściem z kryzysu i przygotowaniem gospodarki europejskiej na wyzwania czekające w okresie, na jaki Strategia została przygotowana. Strategia Europa 2020 została przyjęta przez Radę Europejską 17 czerwca 2010 roku. W Strategii podkreślona została potrzeba wspólnego działania państw członkowskich na rzecz wychodzenia z kryzysu oraz wdrażania reform umożliwiających stawienie czoła wyzwaniom związanym z globalizacją, starzeniem się społeczeństw czy rosnącą potrzebą racjonalnego wykorzystywania zasobów. W celu osiągnięcia powyższych założeń zaproponowano trzy podstawowe, wzajemnie wzmacniające się priorytety:

- wzrost inteligentny, czyli rozwój oparty na wiedzy i innowacjach,
- wzrost zrównoważony, czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów i konkurencyjnej,
- wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, czyli wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia i zapewniającej spójność: gospodarczą, społeczną i terytorialną.

W strategii wyznaczone zostały także cele Unii na 2020 rok. Zgodnie z nimi:

- wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat powinien wynosić 75%,
- na inwestycje w badania i rozwój należy przeznaczyć 3% PKB Unii,
- należy osiągnąć cele „20/20/20” w zakresie klimatu i energii (w tym ograniczenie emisji dwutlenku węgla nawet o 30%, jeśli pozwolą na to warunki),
- liczbę osób przedwcześnie kończących naukę szkolną należy ograniczyć do 10%, a co najmniej 40% osób z młodego pokolenia powinno zdobywać wyższe wykształcenie,
- liczbę osób zagrożonych ubóstwem należy zmniejszyć o 20 mln.

Powyższe cele szczegółowe wpisują się w realizację trzech ogólnych priorytetów: inteligentny rozwój, zrównoważony rozwój, rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu.

Komisja w Strategii przedstawia siedem projektów przewodnich, które umożliwią postępy w ramach każdego z priorytetów tematycznych:

- „Unia innowacji” – wykorzystywanie działalności badawczo-rozwojowych do zwalczania takich problemów jak: zmiany klimatu, efektywność energetyczna, zasoby czy zmiany demograficzne,
- „Mobilna Młodzież” – poprawa warunków i podniesienie atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego oraz podniesienie poziomu kształcenia i szkolenia na każdym szczeblu edukacyjnym, a także poprawa sytuacji młodzieży na rynku pracy,
- „Europejska agenda cyfrowa” – osiąganie trwałych korzyści ekonomicznych i społecznych z jednolitego rynku cyfrowego, a przez to ułatwienie dostępu do szerokopasmowego Internetu,
- „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” – wsparcie w kierunku niskoemisyjnego i efektywniejszego wykorzystania zasobów przez społeczeństwo; zwiększanie bezpieczeństwa energetycznego,
- „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” – wsparcie przedsiębiorczości i pomoc w sprostaniu nowych wyzwań, wsparcie konkurencyjności przemysłu europejskiego, pomoc w wykorzystaniu możliwości wynikających z globalizacji i gospodarki przyjaznej środowisku,
- „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” – unowocześnianie rynków pracy związane z rosnącym bezrobociem, a także zapewnienie trwałości obecnych modeli społecznych,
- „Europejski program walki z ubóstwem” – zapewnienie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, zwiększenie świadomości i uznania pracy ludzi ubogich i zagrożonych wykluczeniem społecznym, umożliwiając im godne życie i aktywne uczestnictwo w życiu społecznym.

Cele zaplanowane do realizacji w ramach Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn na lata 2018 – 2023 są zgodne z priorytetami, celami oraz założeniami projektów przewodnich Strategii Europa 2020.

Tabela 11. Zgodność celów Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn z celami Strategii UE Europa 2020

Strategia UE Europa 2020			Strategia Rozwoju Gminy Spiczyn na lata 2018-2023									
			CEL STRATEGICZNY									
			1	2	3	4						
			FUNKcjONALNA, DOSTĘPNA ORAZ ESTETYCZNA PRZESTRZEŃ PUBLICZNA Z NOWOCZESNĄ I ZMODERNIZOWANĄ INFRASTRUKTURĄ	CZYSTE, ZADBANE I ZASOBNE ŚRODOWISKO NATURALNE	ZINTEGROWANI, AKTYWNI I WYKSZTAŁCENI MIESZKAŃCY	NOWOCZESNA, INNOWACYJNA I KONKURENCYJNA GOSPODARKA						
			CELE OPERACYJNE									
INICJATYWA PRZEWODNIA	1	Europejska agenda cyfrowa	4	Rozwój infrastruktury i dostępności technologii informacyjno-komunikacyjnych								
	2	Unia innowacji	4	Rozwój infrastruktury i dostępności technologii informacyjno-komunikacyjnych								
	3	Mobilna młodzież	4	Rozwój infrastruktury i dostępności technologii informacyjno-komunikacyjnych			1	Podwyższenie poziomu edukacji, zwiększenie kompetencji zawodowych i upowszechnianie uczenia się przez całe życie	1	Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy		
	4	Europa efektywnie korzystająca z zasobów			2	Zwiększanie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych i poprawa efektywności energetycznej budynków						
					5	Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz upowszechnianie proekologicznego stylu życia						
	5	Polityka przemysłowa w erze globalizacji							1	Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy		
	6	Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia					1	Podwyższenie poziomu edukacji, zwiększenie kompetencji zawodowych i upowszechnianie uczenia się przez całe życie				
2							Zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych poprzez modernizację i wyposażenie placówek oświatowych					
7	Europejski program walki z ubóstwem					3	Podjęcie działań na rzecz integracji społeczności lokalnej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu					

Źródło: Opracowanie własne

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długookresowej, przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 5 lutego 2013 roku. Głównym celem dokumentu jest poprawa jakości życia Polaków, a głównym sposobem osiągnięcia tego celu jest stabilny i wysoki wzrost gospodarczy. Cel ten będzie osiągnięty poprzez realizację następujących celów strategicznych:

I. Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna:

- Cel 1. Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji.
- Cel 2. Zmniejszanie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym.
- Cel 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki.
- Cel 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki.

II. Polska Cyfrowa:

- Cel 5. Stworzenie Polski Cyfrowej.

III. Kapitał Ludzki:

- Cel 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”.

IV. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko:

- Cel 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska.

V. Równoważenie potencjałów rozwojowych regionu:

- Cel 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego zrównoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.
- Cel 9. Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.

VI. Sprawne Państwo:

- Cel 10. Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej.

VII. Kapitał społeczny:

- Cel 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Tabela 12. Zgodność celów Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn z celami Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności

► **Strategia Rozwoju Gminy Spiczyn na lata 2018-2023**

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności.		Strategia Rozwoju Gminy Spiczyn na lata 2018-2023							
		CEL STRATEGICZNY							
		1		2		3		4	
		FUNKcjONALNA, DOSTĘPNA ORAZ ESTETYCZNA PRZESTRZEŃ PUBLICZNA Z NOWOCZESNĄ I ZMODERNIZOWANĄ INFRASTRUKTURĄ		CZYSTE, ZADBANE I ZASOBNE ŚRODOWISKO NATURALNE		ZINTEGROWANI, AKTYWNI I WYKSZTAŁCENI MIESZKAŃCY		NOWOCZESNA, INNOWACYJNA I KONKURENCYJNA GOSPODARKA	
CELE STRATEGICZNE		CELE OPERACYJNE							
		1	Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna	4	Rozwój infrastruktury i dostępności technologii informacyjno-komunikacyjnych				
2	Polska Cyfrowa	4	Rozwój infrastruktury i dostępności technologii informacyjno-komunikacyjnych						
3	Kapitał Ludzki	4	Rozwój infrastruktury i dostępności technologii informacyjno-komunikacyjnych			1	Podwyższenie poziomu edukacji, zwiększenie kompetencji zawodowych i upowszechnianie uczenia się przez całe życie	1	Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy
4	Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko	1	Modernizacja i rozwój infrastruktury drogowej i komunalnej	1	Ochrona walorów i zasobów środowiska naturalnego				
				2	Zwiększanie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych i poprawa efektywności energetycznej budynków				
				3	Rozwój systemu gospodarki odpadami				
				4	Wdrożenie systemu zapobiegania zanieczyszczeniom środowiska				
5	Równoważenie potencjałów rozwojowych regionu	1	Modernizacja i rozwój infrastruktury drogowej i komunalnej	2	Zwiększanie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych i poprawa efektywności energetycznej budynków	1	Podwyższenie poziomu edukacji, zwiększenie kompetencji zawodowych i upowszechnianie uczenia się przez całe życie	1	Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy
6	Sprawne Państwo					1	Podwyższenie poziomu edukacji, zwiększenie kompetencji zawodowych i upowszechnianie uczenia się przez całe życie		
7	Kapitał społeczny					3	Podjęcie działań na rzecz integracji społeczności lokalnej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu		

Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo

Strategia Rozwoju Kraju 2020 jest główną strategią rozwojową w średnim horyzoncie czasowym, wskazuje strategiczne zadania państwa, których podjęcie w perspektywie najbliższych lat jest niezbędne, by wzmocnić procesy rozwojowe.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 oparta jest na scenariuszu stabilnego rozwoju. Pomyślność realizacji wszystkich założonych w tej Strategii celów będzie uzależniona od wielu czynników zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych, które mogą wpływać na dostępność środków finansowych na jej realizację. Szczególne znaczenie będzie miał rozwój sytuacji w gospodarce światowej, a w szczególności w strefie euro.

Celem głównym Strategii staje się więc wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności.

Celami strategicznymi zawartymi w dokumencie są:

Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo:

Cel I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem.

Cel I.2. Zapewnienie środków na działania rozwojowe.

Cel.I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela.

Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka:

Cel.II.1. Wzmocnienie stabilności makroekonomicznej.

Cel.II.2. Wzrost wydajności gospodarki.

Cel.II.3. Zwiększenie innowacyjności gospodarki.

Cel.II.4. Rozwój kapitału ludzkiego.

Cel.II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych.

Cel.II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko.

Cel.II.7. Zwiększenie efektywności transportu.

Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna:

Cel.III.1. Integracja społeczna.

Cel.III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych.

Cel.III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego zrównoważonego rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.

Tabela 13. Zgodność celów Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn z celami Strategii Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo

► **Strategia Rozwoju Gminy Spiczyn na lata 2018-2023**

Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo.		Strategia Rozwoju Gminy Spiczyn na lata 2018-2023								
		CEL STRATEGICZNY								
		1		2		3		4		
		FUNKcjONALNA, DOSTĘPNA ORAZ ESTETYCZNA PRZESTRZEŃ PUBLICZNA Z NOWOCZESNĄ I ZMODERNIZOWANĄ INFRASTRUKTURĄ		CZYSTE, ZADBANE I ZASOBNE ŚRODOWISKO NATURALNE		ZINTEGROWANI, AKTYWNI I WYKSZTAŁCENI MIESZKAŃCY		NOWOCZESNA, INNOWACYJNA I KONKURENCYJNA GOSPODARKA		
		CELE OPERACYJNE								
OBSZARY I CELE STRATEGICZNE	I. Sprawne i efektywne państwo: Cel I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem. Cel I.2. Zapewnienie środków na działania rozwojowe. Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela.	1	Modernizacja i rozwój infrastruktury drogowej i komunalnej			1	Podwyższenie poziomu edukacji, zwiększenie kompetencji zawodowych i upowszechnianie uczenia się przez całe życie			
		2	Estetyzacja i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych			4	Rozwój usług społecznych, profilaktycznych i zdrowotnych oraz promocja prozdrowotnego stylu życia			
		3	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej					1	Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy	
	II. Konkurencyjna gospodarka: Cel.II.1. Wzmocnienie stabilności makroekonomicznej. Cel.II.2. Wzrost wydajności gospodarki. Cel.II.3. Zwiększenie innowacyjności gospodarki. Cel.II.4. Rozwój kapitału ludzkiego. Cel.II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych. Cel.II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko. Cel.II.7. Zwiększenie efektywności transportu.	1	Modernizacja i rozwój infrastruktury drogowej i komunalnej	1	Ochrona walorów i zasobów środowiska naturalnego		1	Podwyższenie poziomu edukacji, zwiększenie kompetencji zawodowych i upowszechnianie uczenia się przez całe życie		
				2	Zwiększanie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych i poprawa efektywności energetycznej budynków					
		3	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej	4	Wdrożenie systemu zapobiegania zanieczyszczeniom środowiska		2	Zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych poprzez modernizację i doposażenie placówek oświatowych		
		4	Rozwój infrastruktury i dostępności technologii informacyjno-komunikacyjnych	5	Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz upowszechnianie proekologicznego stylu życia		1		1	Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy
	III. Spójność społeczna i terytorialna: Cel.III.1. Integracja społeczna. Cel.III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych. Cel.III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego zrównoważonego rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.	1	Modernizacja i rozwój infrastruktury drogowej i komunalnej			1	Podwyższenie poziomu edukacji, zwiększenie kompetencji zawodowych i upowszechnianie uczenia się przez całe życie			
		2	Estetyzacja i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych			3	Podjęcie działań na rzecz integracji społeczności lokalnej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu			
		4	Rozwój infrastruktury i dostępności technologii informacyjno-komunikacyjnych			4	Rozwój usług społecznych, profilaktycznych i zdrowotnych oraz promocja prozdrowotnego stylu życia			

Źródło: Opracowanie własne

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie (KSRR) została przyjęta przez Radę Ministrów 13 lipca 2010 r. Jest to kompleksowy średniookresowy dokument strategiczny odnoszący się do prowadzenia polityki rozwoju społeczno-gospodarczego kraju w ujęciu wojewódzkim. Dokument ten określa cele i priorytety rozwoju Polski w wymiarze terytorialnym, zasady i instrumenty polityki regionalnej, nową rolę regionów w ramach polityki regionalnej oraz zarys mechanizmu koordynacji działań podejmowanych przez poszczególne resorty.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego wprowadza szereg modyfikacji sposobu planowania i prowadzenia polityki regionalnej w Polsce, a wraz z nimi różnych polityk publicznych mających największy wpływ na osiągnięcie celów określonych w stosunku do terytoriów. Wiele propozycji dotyczy zarządzania politykami ukierunkowanymi terytorialnie i obejmuje zagadnienia współpracy, koordynacji, efektywności, monitorowania i ewaluacji. KSRR zakłada także dalsze wzmacnianie roli regionów w osiągnięciu celów rozwojowych kraju i w związku z tym zawiera propozycje zmian roli samorządów wojewódzkich w tym procesie oraz modyfikacji sposobu udziału w nim innych podmiotów publicznych. Polityka regionalna jest w nim rozumiana szerzej niż dotychczas – jako interwencja publiczna realizująca cele rozwojowe kraju przez działania ukierunkowane terytorialnie, a których głównym poziomem planowania i realizacji pozostaje układ regionalny. Szczegółowe propozycje rozwiązań dotyczą przede wszystkim:

- odejścia od postrzegania polityki regionalnej wyłącznie przez zróżnicowania przestrzenne mierzone na poziomie regionów na rzecz wykorzystania potencjałów endogenicznych terytoriów dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – kreowania wzrostu, zatrudnienia i spójności,
- odejścia od podziału na polityki inter- i intraregionalną, na rzecz jednej, wspólnej polityki (ze wspólnymi celami) określającej cele w odniesieniu do terytorium dla wszystkich podmiotów publicznych, każdy z tych podmiotów realizuje inne zadania zgodnie ze sferą swojej kompetencji,
- stymulowania konkurencyjności w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej, jak również wspomaganie rozprzestrzeniania procesów rozwoju z ośrodków najszybciej rozwijających się na pozostałe obszary kraju,
- większej efektywności działań w ramach polityki regionalnej przez skoncentrowanie interwencji polityki regionalnej na wybranych obszarach tematycznych i przestrzennych (obszarach strategicznej interwencji),
- wprowadzenia kompleksowego systemu integracji i koordynacji polityk publicznych mających istotny wpływ terytorialny z celami polityki regionalnej określonych dla poszczególnych terytoriów,
- wprowadzenia nowych instrumentów partnerstwa i koordynacji działań ukierunkowanych terytorialnie – kontraktu terytorialnego,

- racjonalizacji systemu zarządzania i finansowania polityk publicznych, przez określenie najbardziej efektywnego poziomu dostarczania usług publicznych,
- zwiększenia efektywności polityki regionalnej m.in. przez szerokie zastosowanie zasady warunkowości i mechanizmów konkurencji w dostępie do środków publicznych jako nagrody opartej o realizację założonych wskaźników rzeczowych,
- przemodelowania systemu finansowania polityki regionalnej przez oparcie go o wieloletni plan finansowy i kontrakty terytorialne.

Głównym celem jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrost, zatrudnienie i spójność w horyzoncie długookresowym. Dla polityki regionalnej do 2020 roku ustala się następujące cele strategiczne:

Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów („konkurencyjność”):

- 1.1. Wzmacnianie funkcji metropolitarnych ośrodków wojewódzkich i integracja ich obszarów funkcjonalnych.
- 1.2. Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji poza miastami wojewódzkimi.
- 1.3. Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne.

Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”):

- 2.1. Wzmacnianie spójności w układzie krajowym.
- 2.2. Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe.
- 2.3. Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów trąjących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze.
- 2.4. Przewycięzanie niedogodności związanych z położeniem obszarów przygranicznych, szczególnie wzdłuż zewnętrznych granic UE.
- 2.5. Zwiększanie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich na obszarach o niższej dostępności.

Cel 3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie („sprawność”):

- 3.1. Wzmocnienie strategicznego wymiaru polityki regionalnej.
- 3.2. Poprawa jakości zarządzania politykami publicznymi, w tym ich właściwe ukierunkowanie terytorialne.
- 3.3. Przebudowa i wzmocnienie koordynacji w systemie wieloszczeblowego zarządzania.
- 3.4. Wspomaganie budowania kapitału społecznego dla rozwoju regionalnego w oparciu o sieć współpracy między różnymi aktorami polityki regionalnej.

Tabela 14. Zgodność celów Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn z celami Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie

► **Strategia Rozwoju Gminy Spiczyn na lata 2018-2023**

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie.		Strategia Rozwoju Gminy Spiczyn na lata 2018-2023								
		CEL STRATEGICZNY								
		1		2		3		4		
		FUNKCJONALNA, DOSTĘPNA ORAZ ESTETYCZNA PRZESTRZEŃ PUBLICZNA Z NOWOCZESNĄ I ZMODERNIZOWANĄ INFRASTRUKTURĄ		CZYSSTE, ZADBANE I ZASOBNE ŚRODOWISKO NATURALNE		ZINTEGROWANI, AKTYWNI I WYKSZTAŁCENI MIESZKAŃCY		NOWOCZESNA, INNOWACYJNA I KONKURENCYJNA GOSPODARKA		
		CELE OPERACYJNE								
CELE STRATEGICZNE	Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów („konkurencyjność”)	1	Modernizacja i rozwój infrastruktury drogowej i komunalnej			1	Podwyższenie poziomu edukacji, zwiększenie kompetencji zawodowych i upowszechnianie uczenia się przez całe życie	1	Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy	
		2	Estetyzacja i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych			4	Rozwój usług społecznych, profilaktycznych i zdrowotnych oraz promocja prozdrowotnego stylu życia	2	Podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy	
		3	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej							
	Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”)	1	Modernizacja i rozwój infrastruktury drogowej i komunalnej	1	Ochrona walorów i zasobów środowiska naturalnego		1	Podwyższenie poziomu edukacji, zwiększenie kompetencji zawodowych i upowszechnianie uczenia się przez całe życie	1	Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy
				2	Zwiększanie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych i poprawa efektywności energetycznej budynków					
		3	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej	4	Wdrożenie systemu zapobiegania zanieczyszczeniom środowiska		2	Zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych poprzez modernizację i doposażenie placówek oświatowych	3	Podejmowanie działań na rzecz restrukturyzacji rolnictwa oraz zwiększania opłacalności, racjonalizacji, specjalizacji i integracji produkcji rolnej
		4	Rozwój infrastruktury i dostępności technologii informacyjno-komunikacyjnych	5	Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz upowszechnianie proekologicznego stylu życia		1		4	Aktywizacja i promocja pozarolniczych form działalności gospodarczej
	Cel 3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie („sprawność”)	1	Modernizacja i rozwój infrastruktury drogowej i komunalnej			1	Podwyższenie poziomu edukacji, zwiększenie kompetencji zawodowych i upowszechnianie uczenia się przez całe życie			
		2	Estetyzacja i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych			3	Podejmowanie działań na rzecz integracji społeczności lokalnej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu			
		4	Rozwój infrastruktury i dostępności technologii informacyjno-komunikacyjnych			4	Rozwój usług społecznych, profilaktycznych i zdrowotnych oraz promocja prozdrowotnego stylu życia			

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO LATA 2014 – 2020 (Z PERSPEKTYWĄ DO 2030 R.)

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego lata 2014 – 2020 (z perspektywą do 2030 r.) jest najważniejszym dokumentem programowym, który określa wizję rozwoju oraz cele i kierunki rozwoju województwa lubelskiego. Formalną podstawę do rozpoczęcia prac nad prezentowanym dokumentem stanowiła uchwała Nr VII/86/2011 Sejmiku Województwa Lubelskiego. Strategia jest efektem ponad dwuletnich prac prowadzonych w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Lubelskiego z udziałem ekspertów zewnętrznych. Dokument ten został opracowany w oparciu o liczne, pogłębione analizy i ekspertyzy tematyczne, a także szeroką debatę publiczną. Strategia prezentuje zasadniczą zmianę podejścia do programowania rozwoju i prowadzenia polityki regionalnej. Opiera się na terytorializacji polityki rozwojowej, wskazując m.in. obszary strategicznej interwencji, jest zorientowana na konkretne rezultaty i efekty. Zakłada zintegrowane podejście oraz wieloszczeblowe zarządzanie, w tym poprzez mobilizowanie regionalnych i lokalnych inicjatyw. Przyjmuje horyzont czasowy do roku 2020 z perspektywą do roku 2030. Strategia jest elastyczna i otwarta na innowacyjne pomysły oraz działania prorozwojowe, a także zdolna do absorpcji pomocy i wsparcia zewnętrznego. Zaproponowane w dokumencie cele strategiczne odpowiadają na zidentyfikowane najważniejsze problemy i wyzwania rozwojowe naszego regionu. Ukierunkowane są na innowacje, wzmocnienie miast, rozwój nowoczesnej wsi, rozwój przedsiębiorczości, wykorzystanie potencjału naukowego oraz wielokierunkową integrację regionu polepszającą jego spójność oraz wykorzystanie posiadanych potencjałów rozwojowych.

Diagnoza pozwoliła na zidentyfikowanie kilku najważniejszych wyzwań dla regionu lubelskiego. Wynikają one zarówno z konieczności przezwyciężenia niekorzystnych cech regionu, jak i wykorzystania jego potencjałów. Strategia powinna więc pozwolić na zapoczątkowanie przezwycięzania następujących najważniejszych ograniczeń rozwojowych, którymi są:

1. Niekorzystna struktura społeczno-zawodowa z największym w Polsce udziałem mało wydajnego rolnictwa, co jest trwałym podłożem najniższego w Polsce PKB na mieszkańca, a wraz z wątlą urbanizacją także powodem niedoborów wysokiej jakości miejsc pracy prowadzącym do nasilonej emigracji młodych, wykształconych osób.

2. Peryferyjne położenie w obszarze niskiego rozwoju przy jednoczesnym słabym skomunikowaniu z lepiej rozwiniętym otoczeniem krajowym i z zagranicą, jak również przy niewystarczającej infrastrukturze integrującej przestrzeń regionu.

Przezwyciężanie tych ograniczeń powinno zostać wspomagane następującymi najważniejszymi potencjałami województwa lubelskiego:

1. Relatywnie duże znaczenie Lublina jako ośrodka akademickiego, naukowego i kulturalnego oraz głównego polskiego ośrodka w kontaktach ze wschodnimi sąsiadami, wzmacniane potencjałem naukowym i akademickim, a także gospodarczym kilku innych ośrodków subregionalnych.

2. Względnie bogate wyposażenie w czynniki naturalne (zasoby energetyczne, przyrodnicze warunki dla rolnictwa, które jednak nie są w pełni gospodarczo wykorzystane), a także walory krajobrazu, które – wraz z dziedzictwem kulturowym – mogą służyć do rozwijania turystyki. W horyzoncie 2020 r. (z perspektywą do 2030 roku) cele rozwoju regionu lubelskiego, których realizacji będą służyły działania samorządu województwa, są określone następująco:

1. Wzmacnianie urbanizacji regionu

1.1. Rozwijanie funkcji metropolitalnych Lublina

1.2. Wspieranie ponadlokalnych funkcji miast

1.3. Poprawa skomunikowania Lublina z obszarami metropolitalnymi Polski i zagranicy

2. Restrukturyzacja rolnictwa oraz rozwój obszarów wiejskich

2.1. Poprawa warunków dla wzrostu konkurencyjności i towarowości gospodarstw

2.2. Rozwój przetwórstwa rolno spożywczego

2.3. Wzmocnienie doradztwa rolniczego oraz promowanie i wspieranie inicjatyw współpracy rolników i mieszkańców wsi

2.4. Wspieranie przedsiębiorczości na wsi i tworzenia pozarolniczych miejsc pracy na obszarach wiejskich

2.5. Wyposażanie obszarów wiejskich w infrastrukturę transportową, komunalną, energetyczną

3. Selektywne zwiększanie potencjału wiedzy, kwalifikacji, zaawansowanie technologicznego, przedsiębiorczości i innowacyjności regionu

3.1. Wspieranie najbardziej perspektywicznych kierunków badań i komercjalizacji ich wyników

3.2. Wspieranie kierunków kształcenia na poziomie wyższym szczególnie istotnych dla przyszłego rynku pracy regionu oraz mających unikatowe znaczenie w skali ponadregionalnej

3.3 Stworzenie systemu naukowego, eksperckiego i wdrożeniowego wsparcia na rzecz rozwoju wybranych sektorów gospodarki

3.4. Rozwijanie systemu kształcenia dostosowanego do specyfiki regionu

3.5. Wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw

3.6. Rozwój społeczeństwa informacyjnego

4. Funkcjonalna, przestrzenna społeczna i kulturowa integracja regionu

4.1. Poprawa wewnętrznego skomunikowania regionu

4.2. Wspieranie włączenia społecznego

4.3. Wzmacnianie społecznej tożsamości regionalnej i rozwijanie więzi i współpracy wewnątrzregionalnej

4.4. Przełamywanie niekorzystnych efektów przygranicznego położenia regionu

4.5. Racjonalne i efektywne wykorzystywanie zasobów przyrody dla potrzeb gospodarczych i rekreacyjnych, przy zachowaniu i ochronie walorów środowiska przyrodniczego

Tabela 15. Zgodność celów Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn z celami STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

► Strategia Rozwoju Gminy Spiczyn na lata 2018-2023

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO		Strategia Rozwoju Gminy Spiczyn na lata 2018-2023								
		CEL STRATEGICZNY								
		1		2		3		4		
		FUNKcjONALNA, DOSTĘPNA ORAZ ESTETYCZNA PRZESTRZEŃ PUBLICZNA Z NOWOCZESNĄ I ZMODERNIZOWANĄ INFRASTRUKTURĄ		CZYS TE, ZADBANE I ZASOBNE ŚRODOWISKO NATURALNE		ZINTEGROWANI, AKTYWNI I WYKSZTAŁCENI MIESZKAŃCY		NOWOCZESNA I KONKURENCYJNA GOSPODARKA		
CELE STRATEGICZNE		CELE OPERACYJNE								
		4	Funkcjonalna, przestrzenna społeczna i kulturowa integracja regionu	1	Modernizacja i rozwój infrastruktury drogowej i komunalnej	2	Zwiększanie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych i poprawa efektywności energetycznej budynków			
2	Estetyzacja i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych			4	Wdrożenie systemu zapobiegania zanieczyszczeniom środowiska					
3	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej									
2	Restrukturyzacja rolnictwa oraz rozwój obszarów wiejskich				1	Ochrona walorów i zasobów środowiska naturalnego			1	Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy
									2	Podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy
3	Selektywne zwiększanie potencjału wiedzy, kwalifikacji, zaawansowanie technologicznego, przedsiębiorczości i innowacyjności regionu				5	Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz upowszechnianie proekologicznego stylu życia			1	Podwyższenie poziomu edukacji, zwiększenie kompetencji zawodowych i upowszechnianie uczenia się przez całe życie
									2	Zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych poprzez modernizację i doposażenie placówek oświatowych
									3	Podejmowanie działań na rzecz integracji społeczności lokalnej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
									4	Rozwój usług społecznych, profilaktycznych i zdrowotnych oraz promocja prozdrowotnego stylu życia

Źródło: Opracowanie własne

2.6. Źródła finansowania zadań planowanych do realizacji w ramach Strategii

Osiągnięcie zakładanych w związku z realizacją Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn na lata 2018 – 2023 celów wymaga uruchomienia znacznych środków finansowych na realizację poszczególnych działań.

Ciężar realizacji postanowień Strategii muszą wziąć na siebie zarówno władze lokalne, jak i przedsiębiorcy oraz mieszkańcy. Ze względu na ograniczoną ilość środków finansowych jaką dysponuje samorząd lokalny, bardzo korzystną formą realizacji zadań publicznych może stać się partnerstwo publiczno-prywatne. Formuła takiej współpracy przyczynić się może do zwiększenia ilości oraz wartości realizowanych inwestycji. Stopień zaangażowania środków prywatnych może być także w takim przypadku dobrym miernikiem trafności wybranych do realizacji zadań.

Bardzo dużą szansę w zakresie pozyskiwania środków na realizację działań niezbędnych do osiągnięcia celów nakreślonych w ramach Strategii stwarza perspektywa finansowa Unii Europejskiej na lata 2014 – 2020. Gmina Spiczyn zamierza aktywnie pozyskiwać środki na realizację zadań przyczyniających się do poprawy warunków życia mieszkańców i rozwoju gospodarczego gminy.

Nakreślone w Strategii działania, których wdrożenie przyczyni się do osiągnięcia stanu wskazanego w wizji gminy na rok 2023 finansowane będą ze wszystkich dostępnych źródeł:

- budżet Gminy Spiczyn,
- budżet powiatu łęczyńskiego, województwa lubelskiego i kraju,
- środki pomocowe instytucji zaangażowanych w realizację założeń niniejszego dokumentu,
- programy pomocowe Unii Europejskiej;
- środki instytucji finansowych oraz funduszy inwestycyjnych,
- środki inwestorów wewnętrznych i zewnętrznych,
- inne źródła.

Wymienione źródła finansowania nie stanowią zamkniętego katalogu. Wszyscy uczestnicy procesu wdrażania postanowień Strategii dołożą wszelkich starań, aby w jak największym stopniu wykorzystać pojawiające się możliwości finansowania poszczególnych działań.

2.7. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Podstawę prawną do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko stanowi Ustawa z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 353 z późn. zm.), w myśl której przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty polityk, strategii, planów lub programów w określonych obszarach, wyznaczających ramy dla późniejszych realizacji przedsięwzięć, mogących znacząco oddziaływać na środowisko. W myśl art. 48 ww. ustawy organ opracowujący dokument po uzgodnieniu z właściwymi organami może odstąpić od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

III. CZĘŚĆ WDROŻENIOWA

1. Wdrażanie, ewaluacja i monitoring Strategii

System monitoringu i ewaluacji Strategii jest niezbędny, aby zagwarantować, że postanowienia przyjęte w Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn na lata 2018-2023:

- będą konsekwentnie realizowane,
- zapewni się warunki instytucjonalne i organizacyjne do ich wdrażania,
- nastąpi weryfikacja zapisów dokumentu w odniesieniu do zmieniających się warunków otoczenia społeczno-gospodarczego.

Wdrożenie Strategii podzielone na poziomy zaprezentowane na poniższym rysunku:

Rysunek 5. Najważniejsze poziomy wdrażania Strategii

Źródło: Opracowanie własne

POZIOM ORGANIZACYJNY:

Strategia Rozwoju Gminy posiada kierunki działań, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej oraz wszystkich instytucji niepublicznych i publicznych, które działają na rzecz rozwoju wspólnoty. Zasada współpracy i partnerstwa jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu lokalnych i ponadlokalnych organizacji, instytucji oraz środowisk, wymaga ścisłej współpracy i koordynacji pomiędzy zainteresowanymi stronami. Efektywność realizacji działań wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze będzie zależała od podmiotu zarządzającego jej wdrażaniem.

Wśród osób zaangażowanych w realizację Strategii mogą się znaleźć zarówno osoby biorące czynny udział przy opracowaniu dokumentu strategicznego jak również pracownicy innych komórek organizacyjnych Urzędu Gminy Spiczyn. Do ich zadań należeć będzie nadzorowanie

procesu wdrażania Strategii oraz czuwanie nad realizacją jej celów na płaszczyźnie organizacyjnej. Osoba ta (lub osoby, w zależności od decyzji podmiotu) współpracować będzie z podmiotami odpowiedzialnymi za wdrażanie poszczególnych działań wynikających z celów strategicznych dokumentu. Zaangażowana też będzie w procesy pozyskiwania funduszy zewnętrznych na realizację zadań strategicznych oraz organizacja cyklicznych spotkań instytucji i partnerów z terenu Gminy.

Postęp realizacji kierunków rozwoju zawartych w dokumencie określany będzie poprzez monitorowanie wskaźników kontekstowych poszczególnych działań określonych w Strategii.

W celu zapewnienia właściwej realizacji Celów i Zadań ujętych w strategii wskazanym jest sporządzanie sprawozdań z realizacji Strategii Rozwoju Gminy. Sprawozdania winny się opierać na wartościach wskaźników przekazanych przez instytucje bezpośrednio odpowiedzialne za realizację poszczególnych zadań wynikających z dokumentu planistycznego.

Sprawozdanie stanowić będzie podstawę debaty na poziomie merytorycznym przez Radę Gminy i inne instytucje publiczne.

POZIOM MERYTORYCZNY:

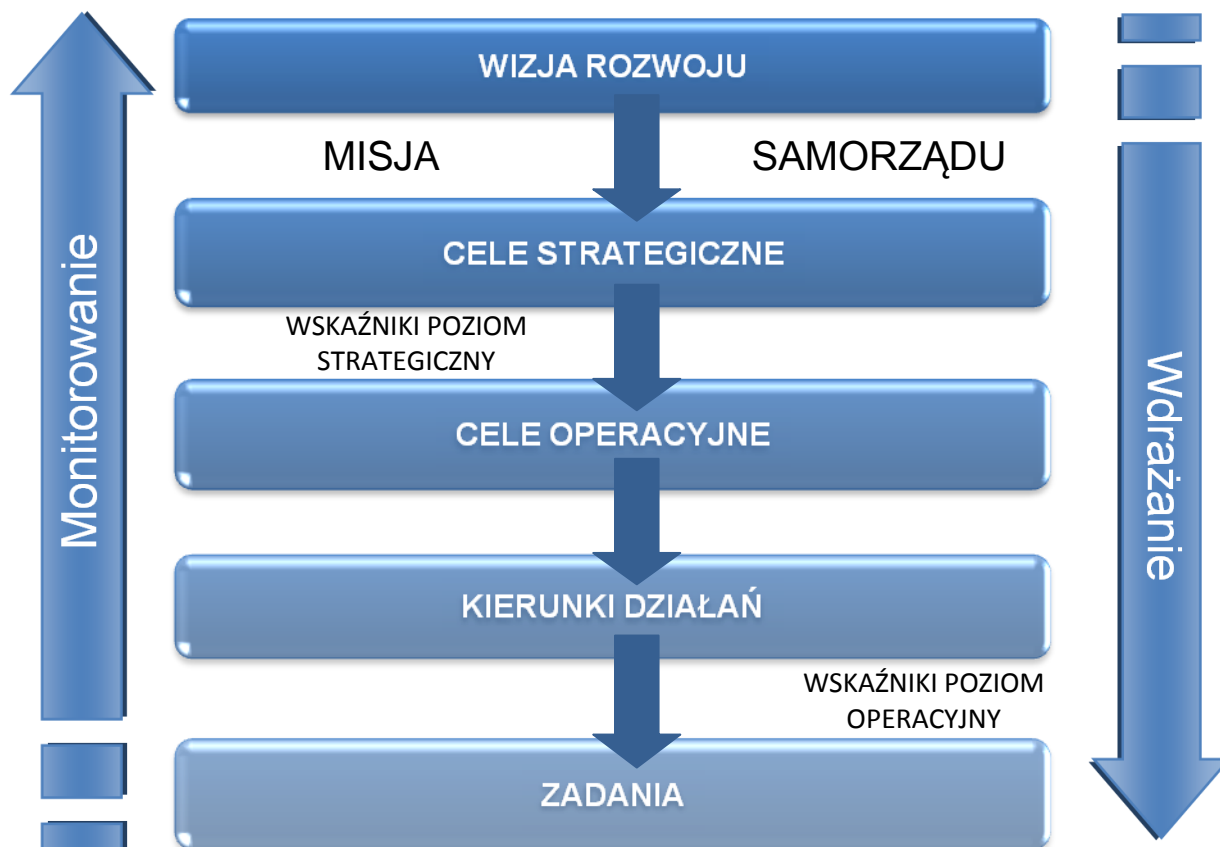
Poziom merytoryczny obejmuje decyzyjny element wdrażania i monitorowania działań zapisanych w dokumencie Strategii oraz ich ocenę i aktualizację. W celu zapewnienia właściwej realizacji Celów i Zadań ujętych w Strategii może zostać powołany zespół ds. monitoringu i ewaluacji strategii, w którego pracach mogą brać udział przedstawiciele wszystkich instytucji lokalnych koordynujących realizację zadań zapisanych w Strategii. W zależności od decyzji podmiotu wdrażającego, **zespół ds. monitoringu i ewaluacji strategii**, może zostać powołany na cały okres obejmujący realizację Strategii, celowo na okres opracowywania raportu z ewaluacji lub też może zostać zastąpiony przez osobę do której zadań należeć będzie monitoring i ewaluacja założonych celów i zadań.

Zasadnym jest by zespół ds. monitoringu i ewaluacji strategii spotykał się co najmniej raz w roku przed formułowaniem budżetu Gminy na rok następny. W trakcie spotkania nastąpi ocena realizacji celów strategii na podstawie sprawozdania z realizacji strategii. Na tej podstawie powinien zostać opracowany **raport rekomendacyjny działań strategicznych**, zawierający zadania priorytetowe oraz propozycje ewentualnych zmian strategii na rok następny.

Wnioski opracowane przez zespół przekazywane będą Wójtowi, który podejmować będzie decyzję o ich uwzględnieniu bez konieczności podejmowania uchwały o aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy lub o konieczności podjęcia takiej uchwały, jeżeli zaproponowane zmiany będą tego wymagać. Ocena realizacji celów i rekomendacje zmian w odniesieniu do konkretnych zadań powinny uwzględniać procedurę priorytetyzacji, czyli określenia wskazania zadań najpilniejszych i najbardziej potrzebnych pod względem rozwojowym.

Monitorowanie realizacji Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn na lata 2018-2023 odbywać się będzie na poziomie strategicznym i operacyjnym.

Rysunek 6. Schemat wdrażania i monitorowania Strategii na poziomie strategicznym i operacyjnym

Źródło: Opracowanie własne

Obecny kształt Strategii został opracowany w warunkach społecznych, ekonomicznych i politycznych, które są stanami dynamicznymi. Ewaluacja na poziomie strategicznym obejmować będzie systematyczne obserwowanie zmian wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju Gminy, procesów zachodzących w otoczeniu oraz aktualizowaniu celów i priorytetów.

2. Wskaźniki realizacji Strategii

Wskaźniki operacyjne i strategiczne

Zapisy Strategii zostały opracowane w warunkach społecznych, ekonomicznych i politycznych, które są stanami dynamicznymi. Ewaluacja na poziomie strategicznym obejmować będzie systematyczne obserwowanie zmian wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju Gminy Spiczyn, procesów zachodzących w otoczeniu oraz aktualizowaniu celów i kierunków działania. Monitorowanie wdrażania dokumentu strategii na poziomie strategicznym przedstawia poniższy schemat:

Tabela nr 16. Schemat monitorowania wdrażania Strategii na poziomie strategicznym

WSKAŹNIK STRATEGICZNY	Liczba zrealizowanych celów strategicznych
OPIS WSKAŹNIKA	Realizacja przynajmniej jednego zadania/projektu w każdym celu strategicznym do 2023
OCZEKIWANA WARTOŚĆ WSKAŹNIKA	100% zrealizowanych celów strategicznych
HARMOGRAM WERYFIKACJI	Przynajmniej raz w roku w okresie realizacji Strategii tj. w latach 2018 - 2023
ŹRÓDŁO WERYFIKACJI	Ewidencja prowadzona przez Urząd Gminy np. rejestr decyzji administracyjnych, bazy danych, protokoły odbioru końcowego

Opracowanie własne.

Ponadto, by zapewnić kontrolę nad stopniem realizacji poszczególnych celów niniejszej Strategii Rozwoju Gminy, opracowano listę rekomendowanych wskaźników operacyjnych – z podaniem źródła ich uzyskania. Mierniki te są używane przede wszystkim podczas monitoringu realizacji oraz aktualizacji dokumentu.

Za proces wdrażania realizacji Strategii odpowiedzialny będzie **zespół ds. realizacji strategii** lub poszczególni pracownicy Urzędu Gminy upoważnieni przez Wójta.

Do zadań zespołu należeć będzie:

- dokonywanie analizy spójności zrealizowanych działań z celami strategicznymi,
- określanie rzeczywistego stopnia realizacji poszczególnych celów operacyjnych,
- zbieranie danych na koniec każdego roku kalendarzowego i przygotowywania **rocznych sprawozdań z wdrożenia dokumentu strategicznego.**

Lista mierników stanowi jedynie propozycję, która podczas prowadzenia procesów monitorowania i przeglądu strategicznego może być modyfikowana i uzupełniana.

Tabela 17. Mierniki realizacji celów operacyjnych w obszarze PRZESTRZEŃ i INFRASTRUKTURA

Cel Strategiczny	Cele operacyjne	Wskaźniki	Źródło
CEL STRATEGICZNY 1. FUNKCJONALNA, DOSTĘPNA ORAZ ESTETYCZNA PRZESTRZEŃ PUBLICZNA Z NOWOCZESNĄ I ZMODERNIZOWANĄ INFRASTRUKTURĄ	1.1. Modernizacja i rozwój infrastruktury drogowej i komunalnej.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ długość wybudowanych/przebudowanych/remontowanych dróg ▪ długość utwardzonych dróg ▪ długość wybudowanej/zmodernizowanej sieci wodociągowej ▪ długość wybudowanych odcinków sieci kanalizacyjnej ▪ liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków ▪ liczba zmodernizowanych oczyszczalni ścieków, przepompowni ▪ wskaźnik zwodociągowania gminy ▪ wskaźnik skanalizowania gminy ▪ długość powstałej lub zmodernizowanej sieci energooszczędnego oświetlenia ▪ długość wyremontowanych chodników ▪ liczba nowoutworzonych miejsc parkingowych ▪ długość wybudowanych ścieżek rowerowych 	Urząd Gminy Spiczyn, GUS, Urząd Marszałkowski
	1.2. Estetyzacja i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych	<ul style="list-style-type: none"> ▪ liczba opracowanych, zaktualizowanych planów zagospodarowania przestrzennego ▪ ilość terenów przygotowanych pod inwestycje ▪ powierzchnia terenów pod budownictwo mieszkaniowe, usługowe i przemysłowe ▪ ilość środków przeznaczonych na promocję terenów inwestycyjnych ▪ liczba oznakowania poziomego dróg, skrzyżowań, znaków ograniczających prędkość, przebudowanych wjazdów z dróg gminnych na drogi wyższego rzędu ▪ liczba wybudowanych przystanków, przydrożnych zatok ▪ powierzchnia terenów zielonych na terenach rekreacyjnych i w centrach wsi podanych zabiegom pielęgnacji ▪ liczba zinwentaryzowanych obiektów i zasobów przyrodniczych 	Urząd Gminy Spiczyn, GUS, Urząd Marszałkowski
	1.3. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ liczba wybudowanych/rozbudowanych/zmodernizowanych obiektów oświatowych ▪ liczba wybudowanych/rozbudowanych/zmodernizowanych obiektów kulturalnych ▪ liczba zmodernizowanych/poddanych termomodernizacji obiektów oświatowych i kulturalnych ▪ liczba przebudowanych/rozbudowanych/zmodernizowanych obiektów sportowych ▪ liczba wybudowanych/zmodernizowanych i wyposażonych placów zabaw ▪ liczba zmodernizowanych lub rozbudowanych miejsc zorganizowanego wypoczynku ▪ liczba gospodarstw domowych podłączonych do szerokopasmowego Internetu ▪ liczba urządzeń ogólnodostępnych do rozwoju kultury, rekreacji i wypoczynku 	Urząd Gminy Spiczyn, GUS, Urząd Marszałkowski

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 17. Mierniki realizacji celów operacyjnych w obszarze PRZESTRZEŃ i INFRASTRUKTURA - c.d.

Cel Strategiczny	Cele operacyjne	Wskaźniki	Źródło
<p style="text-align: center;">CEL STRATEGICZNY 1. FUNKCJONALNA, DOSTĘPNA ORAZ ESTETYCZNA PRZESTRZEŃ PUBLICZNA Z NOWOCZESNĄ I ZMODERNIZOWANĄ INFRASTRUKTURĄ</p> <p style="text-align: center;">1.4.</p>	<p style="text-align: center;">Rozwój infrastruktury i dostępności technologii informatycznych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ długość wybudowanych sieci szerokopasmowych ▪ liczba gospodarstw domowych podłączonych do szerokopasmowego Internetu ▪ liczba osób objętych projektami związanymi z przeciwdziałaniem wykluczeniu cyfrowemu ▪ liczba komputerów z dostępem do Internetu przekazanych osobom/rodzinom zagrożonych wykluczeniem cyfrowym ▪ liczba usług publicznych dostępnych w formie elektronicznej ▪ liczba mieszkańców korzystających z e-usług i e-administracji ▪ liczba osób objętych bezpłatnym dostępem do Internetu 	<p style="text-align: center;">Urząd Gminy Spiczyn, GUS, Urząd Marszałkowski</p>

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 18. Mierniki realizacji celów operacyjnych w obszarze ŚRODOWISKO

Cel Strategiczny	Cele operacyjne	Wskaźniki	Źródło
CEL STRATEGICZNY 2. CZYSSTE, ZADBANE I ZASOBNE ŚRODOWISKO NATURALNE	2.1. Ochrona walorów i zasobów środowiska naturalnego.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej ▪ liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków ▪ liczba zlikwidowanych i zrekultywowanych "dzikich" wysypisk odpadów ▪ długość zmodernizowanej melioracji ▪ liczba oznakowanych pomników przyrody oraz innych cennych przyrodniczo obiektów i terenów ▪ liczba zinwentaryzowanych cennych przyrodniczo obiektów ▪ liczba nowoutworzonych form ochrony przyrody 	Urząd Gminy Spiczyn, GUS, Urząd Marszałkowski, Urząd Wojewódzki, RDOŚ
	2.2. Zwiększanie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych i poprawa efektywności energetycznej budynków.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ liczba budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji ▪ liczba zainstalowanych systemów solarnych i fotowoltaicznych w budynkach użyteczności publicznej ▪ liczba wybudowanych elektrowni wodnych ▪ liczba działań wspierających zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii ▪ liczba zmodernizowanych systemów grzewczych ▪ liczba akcji promujących wykorzystanie alternatywnych źródeł energii 	Urząd Gminy Spiczyn, GUS, Urząd Marszałkowski
	2.3. Rozwój systemu gospodarki odpadami.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ liczba gospodarstw domowych prowadzących selektywną zbiórkę odpadów ▪ liczba podmiotów zajmujących się zbiórką odpadów ▪ liczba zlikwidowanych nielegalnych wysypisk śmieci ▪ częstotliwość odbioru odpadów wielkogabarytowych i niebezpiecznych ▪ liczba akcji edukacyjnych zakresie odpowiedniego segregowania odpadów ▪ wartość udzielonego wsparcia w zakresie utylizacji odpadów niebezpiecznych 	Urząd Gminy Spiczyn, GUS, Urząd Marszałkowski

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 18. Mierniki realizacji celów operacyjnych w obszarze ŚRODOWISKO - c.d.

Cel Strategiczny	Cele operacyjne	Wskaźniki	Źródło
CEL STRATEGICZNY 2. CZYSZE, ZADBANE I ZASOBNE ŚRODOWISKO NATURALNE	2.4. Wdrożenie systemu zapobiegania zanieczyszczeniom środowiska.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ liczba przeprowadzonych działań na rzecz ograniczenia emisji do atmosfery ▪ liczba zlikwidowanych nielegalnych wysypisk śmieci ▪ liczba nałożonych kar za zanieczyszczanie środowiska ▪ liczba zrealizowanych zadań w ramach planu gospodarki niskoemisyjnej ▪ liczba wdrożonych programów mających na celu podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców 	Urząd Gminy Spiczyn, GUS, Urząd Marszałkowski, WFOŚiGW, NFOŚiGW
	2.5. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz upowszechnianie proekologicznego stylu życia.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ liczba wdrożonych programów edukacyjnych zmierzających do podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców ▪ liczba przeprowadzonych akcji promujących ekologiczny styl życia ▪ liczba zorganizowanych zajęć terenowych dla uczniów w ekologicznych gospodarstwach rolnych ▪ liczba zorganizowanych akcji sprzątania świata 	Urząd Gminy Spiczyn, GUS

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 19. Mierniki realizacji celów operacyjnych w obszarze MIESZKAŃCY

Cel Strategiczny	Cele operacyjne	Wskaźniki	Źródło
CEL STRATEGICZNY 3. ZINTEGROWANI, AKTYWNI I WYKSZTAŁCENI MIESZKAŃCY	3.1. Podwyższenie poziomu edukacji, zwiększenie kompetencji zawodowych i upowszechnianie uczenia się przez całe życie.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ liczba osób dorosłych doksztalających się ▪ liczba kursów i szkoleń zorganizowanych dla osób dorosłych ▪ liczba udzielonych stypendiów najzdolniejszym uczniom ▪ liczba godzin zorganizowanych zajęć wyrównawczych ▪ liczba uczniów biorących udział w zajęciach wyrównawczych ▪ liczba godzin zorganizowanych zajęć pozalekcyjnych ▪ liczba uczniów uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych ▪ liczba uczniów objętych specjalnym programem opieki pedagogicznej ▪ wskaźnik skolaryzacji ▪ struktura wykształcenia mieszkańców 	Urząd Gminy Spiczyn, GUS
	3.2. Zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych poprzez modernizację i doposażenie placówek oświatowych.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ liczba doposażonych szkół w materiały dydaktyczne ▪ liczba komputerów przypadających na jednego ucznia ▪ liczba komputerów z dostępem do Internetu przypadających na jednego ucznia 	Urząd Gminy Spiczyn, GUS
	3.3. Podejmowanie działań na rzecz integracji społeczności lokalnej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ liczba dzieci i młodzieży objętych działaniami przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu ▪ liczba osób starszych, którym zapewniono opiekę ▪ liczba inicjatyw realizowanych przez NGO lub we współpracy JST z NGO ▪ liczba zrealizowanych projektów mających na celu usuwanie barier architektonicznych utrudniających funkcjonowanie osobom z niepełnosprawnością ▪ liczba osób dotkniętych przemocą objętych wsparciem ▪ stopa bezrobocia ▪ liczba bezrobotnych podejmujących zatrudnienie ▪ liczba osób korzystających z pomocy społecznej ▪ liczba osób żyjących w ubóstwie 	Urząd Gminy Spiczyn, GUS, Starostwo Powiatowe, portal NGO, PUP, Urząd Wojewódzki

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 19. Mierniki realizacji celów operacyjnych w obszarze MIESZKAŃCY - c.d.

Cel Strategiczny	Cele operacyjne	Wskaźniki	Źródło
CEL STRATEGICZNY 3. ZINTEGROWANI, AKTYWNI I WYKSZTAŁCENI MIESZKAŃCY	3.4. Rozwój usług społecznych, profilaktycznych i zdrowotnych oraz promocja prozdrowotnego stylu życia.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ilość akcji promujących profilaktykę i ochronę zdrowia ▪ liczba udzielonych porad lekarskich w skali roku ▪ ilość lekarzy działających na terenie gminy ▪ ilość przeprowadzonych badań profilaktycznych ▪ liczba zrealizowanych projektów z zakresu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu liczba przeprowadzonych akcji profilaktycznych, prozdrowotnych 	Urząd Gminy Spiczyn, GUS
	3.5. Wzrost tożsamości lokalnej poprzez ofertę kulturalną i aktywne spędzanie wolnego czasu.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ liczba wydarzeń kulturalnych organizowanych rocznie na terenie gminy ▪ liczba osób uczestniczących w imprezach kulturalnych organizowanych na terenie gminy ▪ ilość programów kultury weekendowej ▪ liczba uczestników programów weekendowych ▪ ilość nowopowstałych kół zainteresowań 	Urząd Gminy Spiczyn, GUS
	3.6. Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ liczba przestępstw ▪ liczba wyposażonych jednostek zajmujących się utrzymaniem bezpieczeństwa na terenie gminy ▪ liczba wypadków drogowych ▪ liczba zainstalowanych kamer w systemie monitoringu wizyjnego ▪ liczba wdrożonych projektów mających na celu poprawę poziomu bezpieczeństwa publicznego 	Urząd Gminy Spiczyn, GUS, Komenda Powiatowa Policji

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 20. Mierniki realizacji celów operacyjnych w obszarze GOSPODARKA

Cel Strategiczny	Cele operacyjne	Wskaźniki	Źródło
CEL STRATEGICZNY 4. NOWOCZESNA, INNOWACYJNA I KONKURENCYJNA GOSPODARKA	4.1. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości i poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ liczba nowoutworzonych przedsiębiorstw ▪ liczba przedsiębiorstw wdrażających nowe technologie produkcyjne ▪ liczba udzielonych porad w zakresie zakładania i prowadzenie własnej działalności gospodarczej ▪ struktura bezrobotnych według płci ▪ stopa bezrobocia ▪ liczba bezrobotnych kobiet podejmujących zatrudnienie ▪ liczba osób biorących udział w kursach przekwalifikujących ▪ liczba osób znajdujących zatrudnienie w branży zgodnej z kierunkiem wykształcenia ▪ liczba zorganizowanych szkoleń przy wykorzystaniu techniki e-learningu ▪ wartość pozyskanych środków z Unii Europejskiej przez przedsiębiorców 	Urząd Gminy Spiczyn, GUS, PUP, Starostwa Powiatowe, Urząd Marszałkowski, CEIDG
	4.2. Podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ powierzchnia terenów przeznaczonych pod inwestycje ▪ powierzchnia terenów uzbrojonych ▪ liczba nowych podmiotów gospodarczych, które podjęły działalność na terenie gminy ▪ liczba przeprowadzonych akcji promujących atrakcyjność gospodarczą gminy 	Urząd Gminy Spiczyn, GUS, Starostwa Powiatowe, Urząd Marszałkowski, CEIDG
	4.3. Podejmowanie działań na rzecz restrukturyzacji rolnictwa oraz zwiększania opłacalności, racjonalizacji, specjalizacji i integracji produkcji rolnej.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ liczba zmodernizowanych gospodarstw rolnych ▪ liczba gospodarstw rolnych posiadających certyfikat gospodarstwa ekologicznego ▪ liczba nowych grup producenckich ▪ liczba gospodarstw zrzeszonych w grupach producenckich ▪ liczba gospodarstw rolnych / grup producenckich w klastrach rolno-spożywczych ▪ liczba przeprowadzonych akcji promujących ekologiczne rolnictwo ▪ liczba przeprowadzonych akcji promujących specjalizację w produkcji rolnej ▪ wartość pozyskanych środków zewnętrznych na modernizację gospodarstw rolnych 	Urząd Gminy Spiczyn, GUS, Ośrodki Doradztwa Rolniczego, Starostwa Powiatowe, ARIMR, Urząd Marszałkowski, Ministerstwo Rolnictwa

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 20. Mierniki realizacji celów operacyjnych w obszarze GOSPODARKA - c.d.

Cel Strategiczny	Cele operacyjne	Wskaźniki	Źródło
CEL STRATEGICZNY 4. NOWOCZESNA, INNOWACYJNA I KONKURENCYJNA GOSPODARKA	4.4. Aktywizacja i promocja pozarolniczych form działalności gospodarczej.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ liczba osób podejmujących własną działalność gospodarczą ▪ liczba rolników podejmujących pozarolnicze formy działalności ▪ liczba przeprowadzonych akcji promujących przedsiębiorcze postawy na etapie edukacji szkolnej ▪ liczba przeprowadzonych akcji promujących podejmowania oraz prowadzenia pozarolniczych form działalności gospodarczej ▪ wartość pozyskanych środków zewnętrznych na modernizację gospodarstw lub podejmowanie pozarolniczych form działalności 	Urząd Gminy Spiczyn, GUS, Ośrodki Doradztwa Rolniczego, Starostwa Powiatowe, ARIMR, Urząd Marszałkowski, Ministerstwo Rolnictwa
	4.5. Tworzenie korzystnych warunków do rozwoju agroturystyki i ekoturystyki.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ liczba utworzonych gospodarstw agroturystycznych ▪ liczba zmodernizowanych gospodarstw agroturystycznych ▪ liczba przekształconych gospodarstw rolnych na gospodarstwa agroturystyczne ▪ liczba zorganizowanych szkoleń w zakresie podejmowania i prowadzenia działalności agroturystycznej ▪ liczba przeprowadzonych akcji promujących atrakcje turystyczne gminy (liczba wydanych broszur, ulotek, map, liczba osób odwiedzających strony internetowe poświęcone gminnym atrakcjom turystycznym) ▪ wartość pozyskanych środków zewnętrznych na działalność w sferze turystyki 	Urząd Gminy Spiczyn, GUS, Ośrodki Doradztwa Rolniczego, Starostwa Powiatowe, ARIMR, Urząd Marszałkowski, Ministerstwo Rolnictwa
	4.6. Wdrożenie nowoczesnego i efektywnego systemu promocji gminy.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ liczba wejść na strony internetowe i profile poświęcone gminie ▪ liczba pozycji figurujących w bazie podmiotów sfery turystycznej ▪ liczba wydanych broszur, ulotek i map promujących atrakcyjność gminy ▪ liczba udzielonych porad przez centrum informacji gminnej 	Urząd Gminy Spiczyn, GUS, Ośrodki Doradztwa Rolniczego, Starostwa Powiatowe, ARIMR, Urząd Marszałkowski, Ministerstwo Rolnictwa

Źródło: Opracowanie własne

PODSUMOWANIE

Strategia Rozwoju Gminy Spiczyn na lata 2018-2023 określa działania samorządu w zakresie rozwiązywania problemów społecznych i gospodarczych oraz określa pożądane kierunki ich rozwiązywania.

Strategia Rozwoju Gminy Spiczyn zakłada realizację wielu powiązanych ze sobą działań i projektów. Niektóre z nich mogą być wykonywane niezależnie, ale wszystkie stanowią zwartą konstrukcję celu nadrzędnego, jakim jest: *„Wzrost poziomu życia mieszkańców i rozwoju gospodarczego Gminy Spiczyn, poprzez budowę i modernizację infrastruktury, wykorzystanie lokalnych zasobów i walorów środowiskowych, gospodarczych i społecznych oraz dogodnego położenia, przy jednoczesnym wzmocnieniu atrakcyjności inwestycyjnej Gminy w powiecie i regionie”*.

Jako długookresowy dokument planistyczny, będzie wymagała uszczegóławiania i precyzowania. Oznacza to, że w przyszłości cele i działania ujęte w Strategii powinny zostać uzupełnione o szczegółowe działania i projekty.

Skuteczność realizacji Strategii uzależniona będzie od wielu czynników, a przede wszystkim od zaangażowania administracji samorządowej, współdziałania instytucji i organizacji pozarządowych działających na terenie gminy i powiatu oraz wielkości pozyskanych środków finansowych.

Strategia Rozwoju Gminy Spiczyn na lata 2018-2023 jest szansą na optymalne wykorzystanie lokalnych zasobów przestrzennych, infrastrukturalnych, gospodarczych, społecznych i środowiskowych oraz potencjału wszystkich partnerów mogących mieć wpływ na rozwój społeczny i gospodarczy Gminy.

Realizacja Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn to szansa na uruchomienie procesów aktywizacji społeczności lokalnej, to wreszcie możliwość powoływania lokalnych koalicji, porozumień na rzecz realizacji konkretnych projektów infrastrukturalnych i programów społecznych.

Wykorzystanie tej szansy leży w głównej mierze w rękach administracji samorządowej, która może włączyć instytucje publiczne, przedsiębiorców i organizacje społeczne do współdziałania.

Paradoksalnie brak dostatecznej ilości środków finansowych powinien sprzyjać zacieśnianiu współpracy, optymalizowaniu rozwiązań, wyzwalaniu oddolnych inicjatyw z wykorzystaniem całej infrastruktury społecznej i kapitału ludzkiego.

W rozwiązaniu problemów społeczno-gospodarczych Gminy, których skala i zasięg często przekracza możliwości działania pojedynczego samorządu powinny włączyć się wojewódzka

administracja rządowa i samorządowa, różni partnerzy publiczni i prywatni, a niektóre programy pomocy powinny być wspierane ze środków finansowych państwa.

Do takich nierozwiązywalnych na poziomie gminy problemów należy zaliczyć m.in.: zjawisko strukturalnego bezrobocia, niskie aspiracje życiowe i edukacyjne, migrację aktywnej i wykształconej młodzieży do dużych aglomeracji itp.

Strategia zawiera szczegółową diagnozę w zakresie sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy. Może stanowić bazę cennych informacji dla osób, instytucji, organizacji społecznych i pozarządowych z terenu Gminy i województwa lubelskiego interesujących się Gminą Spiczyn w różnych aspektach: inwestycyjnym, turystycznym, naukowym, czy jako miejscem do pracy i zamieszkania.

Z pewnością dokument ten będzie z czasem odgrywał jeszcze większą rolę niż została mu przypisana w momencie jego tworzenia.

Spis tabel

Tabela 1.	Analiza SWOT Gminy Spiczyn - SILNE i SŁABE STRONY
Tabela 2.	Analiza SWOT Gminy Spiczyn - SZANSE I ZAGROŻENIA
Tabela 3.	Cele operacyjne i kierunki działań wspierające realizację Celu Strategicznego 1 Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn
Tabela 4.	Cele operacyjne i kierunki działań wspierające realizację Celu Strategicznego 2 Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn
Tabela 5.	Cele operacyjne i kierunki działań wspierające realizację Celu Strategicznego 3 Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn
Tabela 6.	Cele operacyjne i kierunki działań wspierające realizację Celu Strategicznego 4 Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn
Tabela 7.	Zadania wspierające realizację CELU STRATEGICZNEGO 1. FUNKcjONALNA, DOSTĘPNA ORAZ ESTETYCZNA PRZESTRZEŃ PUBLICZNA Z NOWOCZESNĄ I ZMODERNIZOWANĄ INFRASTRUKTURĄ
Tabela 8.	Zadania wspierające realizację CELU STRATEGICZNEGO 2. CZYSTE, ZADBANE I ZASOBNE ŚRODOWISKO NATURALNE
Tabela 9.	Zadania wspierające realizację CELU STRATEGICZNEGO 3. ZINTEGROWANI, AKTYWNI I WYKSZTAŁCENI MIESZKAŃCY
Tabela 10.	Zadania wspierające realizację CELU STRATEGICZNEGO 4. NOWOCZESNA, INNOWACYJNA I KONKURENCYJNA GOSPODARKA
Tabela 11.	Zgodność celów Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn z celami Strategii UE Europa 2020
Tabela 12.	Zgodność celów Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn z celami Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności
Tabela 13.	Zgodność celów Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn z celami Strategii Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo
Tabela 14.	Zgodność celów Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn z celami Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie
Tabela 15.	Zgodność celów Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn z celami STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO
Tabela 16.	Schemat monitorowania wdrażania Strategii na poziomie strategicznym
Tabela 17.	Mierniki realizacji celów operacyjnych w obszarze PRZESTRZEŃ i INFRASTRUKTURA
Tabela 18.	Mierniki realizacji celów operacyjnych w obszarze ŚRODOWISKO
Tabela 19.	Mierniki realizacji celów operacyjnych w obszarze MIESZKAŃCY
Tabela 20.	Mierniki realizacji celów operacyjnych w obszarze GOSPODARKA

Spis rysunków

Rysunek 1.	Schematyczne przedstawienie analizy
Rysunek 2.	SWOT Obszary problemowe i obszary wzrostu na terenie Gminy Spiczyn
Rysunek 3.	Obszary priorytetowe Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn
Rysunek 4.	Schemat prezentujący strukturę celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań Strategii Rozwoju Gminy Spiczyn
Rysunek 5.	Najważniejsze poziomy wdrażania Strategii
Rysunek 6.	Schemat wdrażania i monitorowania Strategii na poziomie strategicznym i operacyjnym